1853. DERTIGSTE JAARGANG. N°. 99.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ 1.60, buiten Assen franco per post ƒ 1,75.

ZATURDAG 10 DECEMBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **25** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de Provincie *Drenthe*,

De voorbereidende werkzaamheden tot de ligting der Nationale Militie voor 1854 willende regelen, en daartoe gelet hebbende op de ten onderwerpe betrekkelijke resolutiën van den 15 November 1826 no. 12 en den 10 November 1827 no. 24. mitsgaders op de verdere, bij vroegere ligtingen gegevene, voorschriften:

Besluit:

Art. 1. enz.

Art. 2.

Gemelde Collegiën van Burgemeester en Wethouders uit te noodigen, om herhaaldelijk, bij publicatie, ter kennis van de belanghebbenden te brengen, dat de manschappen, die bij de Nationale Militie voor *zich zelve* dienen en in den loop van dit jaar, hetzij door *het overlijden van eenen vader of stiefvader, of wel van eene moeder of stiefmoeder, weduwe zijnde, of door eene plaats gehad hebbende regterlijke separatie of echtscheiding der ouderen*, of eindelijk *door overlijden van eenen broeder of broeders*, regt op vrijstelling, overeenkomstig de bepalingen, vervat in art. 21, in verband met art. 91 en 94 der Wet van 8 Januarij 1817 (Staatsblad no. 1), verkregen hebben of mogten verkrijgen en van de dienst verlangen te worden ontslagen, zich daartoe, voor den 15 Januarij 1854, bij request, met overlegging van de noodige bewijsstukken, aan het Bestuur hunner Gemeente behooren te adresseren; met kennisgeving, dat de aanvragen om ontslag, ter zake voorschreven, welke niet vóór den 15 Januarij 1854 bij de Gemeente-besturen ingekomen zijn, of waarvan de bewijzen niet in behoorlijke orde mogten worden bevonden, voor dat jaar niet kunnen worden toegestaan.

Extract dezer, bevattende het 2de artikel, zal van nu tot en met de eerste helft der maand Januarij worden opgenomen in de *Provinciale Drentsche en Asser Courant.*

De Commissaris des Konings voornoemd,
DE VOS VAN STEENWIJK.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Assen* doen te weten, dat het Kohier van den *Hoofdelijken omslag dezer Gemeente* over 1853, zoo als het door hen voorloopig is vastgesteld, ter Secretarie ter inzage zal voorliggen gedurende veertien dagen, ingaande vrijdag den 9 December aanstaande.

ASSEN, den 6 December 1853.

De Burgemeester, H. J. OOSTING,
De Secretaris, KIJMMELL.

De BURGEMEESTER der Gemeente *Assen*, in aanmerking hebbende genomen, dat de aanstaande Nieuwjaarsdag invalt op eenen Zondag, en alzoo op een Christelijken feestdag, uitsluitend toegewijd aan de viering van den openbaren Godsdienst; gelet op de wet van den 1 Maart 1815 (S. B. no. 21); gezien art. 188 der Gemeente-wet van 29 Junij 1851 (S. B. no. 85); gelet op de missive van de kerkenraad der Hervormden in dato 6 dezer, ten onderwerpe aan het Gemeente-bestuur gerigt;

NOTIFICEERT:

Dat op gemelden dag, in deze Gemeente geene, als naar oud en reeds te lang bestaan hebbend gebruik, zoogenaamde gelukwenschingen, welke niets anders dan bedelarijen in zich bevatten, in het openbaar langs de huizen zullen worden toegelaten; alsmede niet het verkoopen voor de toonbank van geestrijke dranken, noch het zetten van drinkgelagen in de Herbergen en Tapperijen, als steeds aanleiding gevende tot rustverstoring en ziel en ligchaam bedervende uitkomsten; wordende alzoo de Dienaren van Policie in deze Gemeente nadrukkelijk gelast, om hierop ten strengste toe te zien, en om, bij onverhoopte overtreding der hierboven aangehaalde wetten, tegen de schuldigen proces-verbaal op te maken, ten fine van regterlijke vervolging.

ASSEN 7 December 1853.

De Burgemeester voornoemd:
H. J. OOSTING.

De ARRONDISEMENTS-BETAALMEESTER te Assen brengt ter kennis van de belanghebbenden, dat gedurende den loop dezer maand ten zijnen kantore zullen worden uitbetaald de tractementen over het 4e kwataal dezes jaars, aankomende de Ambtenaren van het provinciaal Bestuur, de Regterlijke Ambtenaren en die van den Waterstaat, de Leeraren van de Hervormde Eeredienst, de Onderwijzers der lagere scholen enz.; terwijl de tractementen der Ambtenaren buiten de Hoofdplaats woonachtig, mede gedurende den loop dezer maand, bij de respective Heeren Ontvangers der Directe Belastingen betaalbaar zijn gesteld.

ASSEN, 7 December 1853.

H. J. OOSTING.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

„In Portugal zijn onlusten uitgebroken!" was onlangs het belangrijk nieuws, dat uit Engeland kwam en op de Europeesche beursen nog al onrust verwekte. Met angst werd de volgende post verwacht, doch hij bragt niets tot bevestiging van de Engelsche verdichting. De Londensche pers, gewoonlijk zoo biefsteak-achtig, zoo degelijk, veranderde sedert de Oostersche kwestie aanmerkelijk van aard, en nam veel aan van hare Fransche zuster, die eene wonderlijk luchtige potage kan opdisschen. Latere tijdingen uit Portugal melden, dat de Regent den tijd der minderjarigheid van den jeugdigen opvolger des Troons wil doen verkorten, en dit zou veel bijval vinden, omdat de Regent niet- en de Troonopvolger zeer bemind is! Het denkbeeld van den Regent is dan toch niet onbeminnelijk. Portugal is het land, 't welk door de Europeesche pers niet wordt geëxploiteerd. Hoe weinig wordt er over den zedelijken en stoffelijken toestand van dat Rijk door de dagbladen bekend gemaakt! Alleen bij gewigtige gebeurtenissen en effecten-zaken wordt Europa op Portugeesch nieuws vergast of er door verschrikt. 't Is er wel digt niet te minder om, want de landen, waarmede de pers op 't hol gaat, zooals nu Turkije en de Donau-Vorstendommen, hebben gewoonlijk geen benijdenswaardig lot.

Spanje is steeds druk met spoorwegen — op het papier. Dat het Rijk zoodanige wegen behoeft, wordt algemeen erkend, maar *hoe* en door *wie* zal het Gouvernement die laten leggen? Dat is eene vraag, die aan Ministers portefeuilles in handen geeft en weer afneemt. Inmiddels blijft het grijze Spanje wat het is, en mag *lezen*, hoe over Engeland, Frankrijk, Duitschland en Belgie een net van Spoorwegen is gelegd, en zelfs de Hannoveranen achter den vuurwagen over de Leide worden gestoomd. Van Hannover gesproken! Daar is, na eene lange en moeijelijke dragt, een nieuw Ministerie ter wereld gekomen, dat geen vrucht is van het jaar der beroerte 1848. Geen wonder! Hannover is het land des adels, der beambten en der soldaten, en deze zouden gaarne dit jaartal uit den kalender zien verdwijnen. Zeker is het echter, dat de vrijzinnige denkbeelden aldaar nog al wortel schoten, en dat het moeite kost, om dien te onderdrukken. Handel en nijverheid hebben er in de jongste jaren eene aanzienlijke vlugt genomen, en de Vertegenwoordigers daarvan doen zich gelden in de regeling der gewigtigste openbare belangen des Volks. Maar — die wat te verliezen heeft, is uit zijn aard en om zijn voordeel *behoudend*, en van dáár, dat de aristocratische partij, die durft, langzamerhand den invloed, dien zij verloor, wist te herkrijgen.

In Engeland werd dezer dagen eene vergadering gehouden van Protestanten, waarin gesproken werd over de handelwijze van sommige Regeringen, ten aanzien van onderdanen of vreemdelingen, die niet de heerschende Godsdienst des lands belijden. Men had hier voornamelijk op 't oog, Spanje, den Kerkelijken Staat en Toscane. Met eenparige stemmen werd eene motie, door den President der Vergadering gedaan, aangenomen, — eene motie, volgens welke de Engelsche Regering op 't ernstigste zou worden verzocht, „om te zorgen, dat aan Engelsche onderdanen overal dezelfde vrije uitoefening hunner Godsdienst werd gegund, die elken vreemdeling in Engeland is geschonken." Men ziet, de vervolging der Madiai's en van Miss Cunningham, de lang volgehoudene weigering van Spanje, om aan Protestanten eene behoorlijke openbare begrafenis te gunnen, draagt goede vruchten. Wat de diplomatie niet kan of wil uitwerken, zal door de leeken geschieden. Vereenigde kracht, op verstandige wijze geleid, op waardige wijze gebruikt en ter regter plaatse aangebragt, vermag veel, en het zou wel bevreemdend zijn, als het Protestantsch Europa zijne regten en zijne regtmatige grieven tegen sommige R. Catholijke Regeringen niet zóó wist te laten hooren, dat er regt op werd gedaan. De *Times* spot met de motie van Lord Schafterbury, en ook de *Morning Chronicle* tracht haar belagchelijk te maken. Eerstgenoemd blad ziet volstrekt geen gevaar in Rome. „De R. Catholijke kerk — zegt het — verheft zich, 't is waar, maar zij mag daarom nog niet van overwinning spreken. De Paus houdt zich staande, maar omringd door Fransche bajonnetten en door het despotismus van de Catholijke Magten. Hij zal echter met deze — vallen. De boeren van den Boven-Rijn, de bergbewoners van Tyrol, die van ettelijke oorden in Beijeren, zouden des noods nog opstaan voor een priester, maar dat zijn toch waarlijk de lieden niet, die het lot van Natiën regelen. Boheme heeft zijne vroegere geloofs-vrijheid niet vergeten, en vraag eens bij de Oostenrijkers, wat zij van de Jezuiten denken — hoor eens wat de Franschen er van zeggen, dat de jeugd aldaar weder onder de hoede der Geestelijkheid is gesteld! Dan zal men tot de overtuiging komen, dat het waarlijk overbodig is, om jonge Engelsche dames als proselyten-maaksters uit te zenden." De *Times* sprak hier weder op hoogen beslissenden toon, maar zij stelde haar betoog zoo in, om aldus, trotsch op eigen glorie, te kunnen eindigen: „De motie van Lord Schafterbury, in praktijk gebragt, zou Engeland de hand doen steken in de binnenlandsche aangelegenheden van andere landen. Maar, waar wij moeten spreken, hebben wij immers onze diplomatie! En had de *wereld* in de Staatkundige zendingen Engelands niet even zoovele weldaden? Moesten wij onze gezanten te Berlijn en Turijn laten resideren, en die te Florence, Napels en andere, op den laagsten trap van beschaving staande plaatsen, terugroepen? Daardoor zou waarlijk de beschaving geen dienst worden gedaan. Hoe grooter de duisternis is, des te grooter is ook de noodzakelijkheid, om er Vertegenwoordigers te hebben van een systeem des lichts. Waar de vijand in de nabijheid verkeert, mag men geen schildwachts-post intrekken."

De *Times* bedenke echter, dat het er op aankomt, *wie* de schildwacht is en *welke* orders hij ontving, en, wat de magt en de toeleg van Rome betreft — weet hij dan niet meer, dat er in Engeland een Kardinaal Wisemann is, en leest hij niets uit Baden? Maar hij is te *materiëel*, om groote bezorgdheid te koesteren voor het geestelijk leven der Natiën.

Te Liverpool werd dezer dagen eene meeting aangekondigd, waarin men van Engeland's sijmpathie voor de Turken wilde doen blijken. De kooplieden echter vonden weinig smaak in die manifestatie, en vandaar dat de vergadering slechts uit 20 personen bestond. Als dat Mazzini en Kossuth hooren! Dan zal het weer heeten: „dat volk van woekeraars, 't welk alles verkoopt en verschagchert!" Maar Engeland verkwanselt zijn *materieel* belang toch niet ligtvaardig. Daarom bleven de Liverpoolsche kooplieden, die het thans verbazend druk hebben, in pakhuizen en op werven, te huis en lieten ettelijke wereld-burgers en Turksmannen den Czaar aanblaffen.—Nopens de reis van Napoleon III naar Londen, verneemt men niets. „Hij gaat niet — fluisteren de politieke tinnegieters — omdat de Hertog en de Hertogin van Braband te Londen zijn, en deze blijven zoo lang logeeren, om den Keizer der Franschen te huis te houden!" „En ook — voegt er een bij, die nog meer helderziende is — de Keizer is verschrikkelijk boos op Leopold, omdat deze, die zich overal mede bemoeit, ook bemiddelaar was tusschen de beide takken van het Huis der Bourbons. Hij heeft dan ook den Koning der Belgen van zijne gevoeligheid doen blijken en hem deze bedreiging laten hooren: „ik stel u verantwoordelijk voor de gevolgen der bewuste verzoening!" — 't Is toch pleizierig als men zoo overal inzigt in heeft en achter alle Kabinets-schermen mag gluren en luisteren.

Men zegt, dat Napoleon weldra, ten aanhoore van geheel Europa, zijn woord zal zeggen over de verzoening tusschen de Bourbons. Overigens verzekert men, dat de Hertogin van Orleans den vredemaker Nemours, nà zijn bezoek bij den Graaf van Chambord, niet heeft willen spreken. 't Is echter moeijelijk te gelooven, dat de Hertog van Nemours in deze hoogst belangrijke zaak zou gehandeld hebben, geheel zonder voorkennis van de Hertogin van Orleans. De Fransche Geestelijkheid schijnt te bedanken voor het aandeel, dat zij van de verkochte goederen van het Huis van Orleans kan erlangen. Dat zou een zeer gewigtig feit zijn voor Napoleon III.— Namik-pacha, de Turksche financier, die op de Londensche beurs een blaauwe scheen opliep, heeft een bezoek afgelegd bij den Keizer der Franschen en is hoogst wèllevend ontvangen. Wèl-*gevend* zou de Turk liever gewenscht hebben.— Dupin, de oude, zal eene redevoering doen bij de onthulling van het standbeeld, voor Neij opgerigt. Dupin beleefde en besprak al wat! Wanneer en waarbij *zal* hij nog spreken?

In Baden staan de zaken ongeveer op dezelfde hoogte. De een zegt, dat de Regering zal toegeven, de andere dat zij hare houding tegenover de Geestelijkheid niet in 't minst wil veranderen. Dat Oostenrijk's bemiddeling gevraagd of aangeboden is, schijnt onwaar, maar zeker is het toch, dat men daar te lande sterk bidt voor de verdrukte kerk.— „Verdrukt" is altijd het woord, als zij haar zin niet kan krijgen. Te Weenen heeft men in 't laatst van November weder eene Jezuiten preek gehoord. 't Was Jozef von Klinkonström, die het woord voerde en eene groote menigte toehoorders had, waaronder ook de Aarts-Hertoginnen Sophie en Elizabeth.

De bevolking van Baden blijft rustig, maar de ultramontaansche pers is woedend. Op den 29sten werd te Freiburg het standbeeld voor Barthold Schwarz, op de Fransiscaner markt op zijn voetstuk gesteld. Had die monnik het kruid niet uitgevonden, dan zou de Jezuiten-club te Freiburg thans wel tot die ontdekking zijn gekomen. De Bisschop van Limburg waarschuwt zijne Geestelijke onderhoorigen, om toch geen verbond te sluiten met de liberale partij. En in 1848 liet dezelfde Bisschop een plegtige dankstond houden voor de behaalde zege en vaardigde hij een herderlijken brief uit, waarin hij de verkiezing van liberale mannen aanprees, „wijl de kerk van hen het meeste goeds had te wachten!"

Een terugblik op 1848 is in deze dagen dikwijls zoo nuttig!

De Regering van Baden zou het plan hebben tot geregtelijke vervolging van den Aarts-bisschop.

Overigens geeft Duitschland weinig nieuws, en wilden wij daaruit iets mededeelen, dan zou het de verkoop zijn van de laatste voorwerpen der Duitsche vloot, en wel — eene *doodkist*. Akelig uiteinde van eene zaak, onder zoo groote opgewondenheid begonnen! De Duitsche vloot! Dat klonk in 1848 door alle landen van het groote Rijk en van alle zijden stroomden gelden ten geschenke toe, om de Duitsche vlag op elke zee te doen wapperen. Maar — wat in volksvergaderingen zoo gezocht werd, was niet even begeerlijk in de Kabinetten der Vorsten. Dat bewees de langzame spoed, waarmede het groote werk werd begonnen en dat bleek vooral in de onwillige betalers van 't geen inderdaad van stapel liep. De kleine Staatjes vooral dweepten geenszins met de Duitsche zee-vlag, lieten zich steeds, zonder ergernis, tot betaling aanmanen en staan nog in *debet* bij de Duitsche bonds-kas. Men zegt, dat zij hebben voorgesteld, om tot voldoening hunner schuld, het verlies te dragen, geleden op de nu verkochte doodkist!

De Oostersche kwestie, gewoonlijk het hoofd onzer beschouwingen, zal nu de staart zijn. Zij heeft heden ook op geene aanzienlijke plaats aanspraak. Wij zullen daarover dus kort zijn, want de berigten over 't geen de diplomatie nu verrigt, ten einde het zwaard in de schede te doen steken, leveren een volmaakten chaos op. Men zegt het navolgende:

Engeland, Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen stelden eene Nota tot verzoening, en de hoofd-inhoud daarvan is: Turkije's onafhankelijkheid en onschendbaarheid; Turkije zou die Nota — zoo dacht men — dadelijk aannemen.

Maar van waar toch zulk een geloof?

Rusland wil voldoening hebben, vóór de ontruiming der Vorstendommen.

Turkije wil die niet geven, vóór de Vorstendommen zijn ontruimd.

Rusland bezit op dit oogenblik de Vorstendommen geheel en al. Het gezag der Vorsten is er factisch opgeheven. Zijne militaire beambten regeren die Landen. De ingezetenen zijn gedeeltelijk in het Russische leger gestoken. De bronnen des Lands worden geëxploiteerd ten gerijve van de Russische krijgs-operatiën. Het diplomatisch verkeer tusschen de Mogendheden en de Vorsten is afgebroken. — Nog eene formaliteit ontbreekt er, en dat is: de inlijving van het neutrale gebied in het Russsiche Rijk.

Men kan in dezen staat van zaken wel Nota's maken, doch die te doen aannemen — daarin zit de oplossing van de kwestie. Maar — roepen de Turken-vrienden — de Czaar verkeert in diepe droefgeestigheid, want de berigten uit Azie zijn voor hem hoogst ongunstig. Overal worden zijne troepen geslagen! Bespottelijke bewering. Alsof de Beheerscher der Russen in 't openbaar zou pruilen over een weinig tegenspoed zijner legerbenden! Die dat schreef en gelooft, heeft gewis niets van de hooghartigheid van den Czaar.

Maar ook de Sultan verkeert nog in geene gemoedsgesteldheid om iets toe te geven. Hij zeide tegen den Franschen gezant: „ik wil vrede, maar niet met krenking mijner Hoogheids-regten en van Turkije's onafhankelijkheid. Rusland moet *geheel* afzien van zijne eischen en zonder de ontruiming der beide Vorstendommen, *integrerende* deelen mijns Rijks, is elk vredes-voorstel onaannemelijk."

Abdul-Medjid is nog geheel onder den indruk van Reschid-pacha's zegepralenden uitroep, na de lezing der leger-bulletins van Omer-pacha: „als ik den Russen thans slechts een wit stuk papier aanbood.... maar ik zal dit niet doen, want ze grepen het met beide handen!" Hoe 't zij — de Mogend-

heden wenschen den vrede, dit is zeker, maar wij gelooven dat de toestand der oorlogvoerende partijen geheel anders moet worden, om dien wensch tot verwezenlijking te brengen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Er is eene naamlooze vennootschap onder den titel van *Nederlandsche verzekering-maatschappij voor geneeskundige behandeling* opgerigt. Uit het reglement voor de leden blijkt, dat men zich onderling verzekert voor doktor, chirurgijn, vroedmeester en apotheker te zamen, of voor een of meer dier onderwerpen van verzekering afzonderlijk. De jaarlijksche bijdrage voor elk lid, dat voor alles verzekerd is, kan *hoogstens* ƒ 12 bedragen. Degenen die gedeeltelijk verzekerd zijn, betalen *hoogstens* ƒ 9 voor twee onderwerpen van verzekering, en ƒ 6 voor één.

— Voor het hof van Limburg zal teregt staan de heer M., gewezen burgemeester der gemeente Elsloo, beschuldigd van onwettige arrestatie, gepleegd op een ingezeten zijner gemeente.

— Op het zestal voor de vacante Predikants-plaats te Zwolle zijn gebragt de heeren *van Loon*, *Poortman*, *ter Haar Romenij*, *Cats War*, *Kits van Heijningen en Stenfert Kroese.*

— Z. M. heeft de gemengde commissie uit de Provinciale Staten van Groningen en Friesland, belast met het onderzoek en de overweging van het plan eener bedijking van een gedeelte der Lauwerzee, magtiging verleend, hare werkzaamheden na het sluiten der Staten-vergadering voort te zetten.

— Uit het vroeger gemaakte zestal Predikanten te Utrecht, is een drietal geformeerd, bestaande uit de heeren Dss. J. J. van Oosterzee, th. dr. te Rotterdam, N. Beets, th. dr. te Heemstede en A. J. Molenaar te Scheveningen. De heer van Oosterzee heeft echter verzocht niet in aanmerking te komen.

— Ten gevolge het door Z. M. verleende emeritaat aan ds. Houw te Heemse, is in het laatst der afgeloopen week door de Goedsheeren en Gewaarden, in overleg met den Kerkeraad, in eene gehoudene vergadering, met eenparigheid van stemmen, het navolgende zestal geformeerd: Dss. Weurdinge te Gramsbergen, van Moock te Koevorden, Campagne te Ommerschans, Hanau te Emmelenkamp en Hoogklimmer te Laarwolt (beiden Koningrijk Hanover) en de candidaat Nonhebel.

— De heer Mr. H. J. Engelkens, betaalmeester te Winschoten, is als zoodanig benoemd te Groningen; voorts tot betaalmeester te Winschoten, de heer C. Hattinga Raven, surnumerair.

— Z. M. heeft aan den Jansenistischen Aartsbisschop van Utrecht eene jaarwedde van ƒ 1800-″ en aan den Jansenistischen Bisschop van Deventer eene jaarwedde van ƒ 1500-″ toegekend.

— Te Steenwijk heeft zich in de kerk van de Chr. Afgescheidene gemeente een meisje van elf jaren aan zakrolderij schuldig gemaakt, door zich van een knipbeursje van eene naast haar zittende dienstmeid meester te maken, zonder dat deze daarvan iets bemerkte.

— Reeds is voor ƒ 32.000 door particulieren deelgenomen in het kapitaal van ƒ 50.000, waarop de kosten van den kunstweg van Ommen naar Vriezenveen zijn geraamd. Men vleit zich ook het ontbrekende nog te zullen bekomen.

'sGravenhage, 7 Dec. Er is nog niets bekend van eene benoeming tot lid van den Hoogen Raad. Het berigt door den *Echo Universel* te dien aanzien gegeven, mag voor het minst voorbarig heeten. (*'s Grav. N. B.*)

— Sedert den 23 der verleden maand zijn te Scheveningen tot en met 5 Dec. nog aangekomen 24 haringschuiten, die gezamenlijk hebben aangebragt 1,861,600 stuks haring zoodat het bedrag van den in deze teelt reeds gevangen haring beloopt de hoogst aanzienlijke hoeveelheid van 14,621,000, en alzoo nu reeds 5,225,000 meer dan verleden jaar, toen de steurharing-visscherij reeds zoo bij uitstek gunstig is afgeloopen. Van de 77 haringschuiten zijn 22 van de visscherij teruggekeerd, die reeds gedeeltelijk in winterlaag liggen, terwijl anderen zich daartoe gereed maken.

— In eene vergadering der maatschappij tot bevordering der geneeskunde, afdeeling 'sGravenhage, is een geval voorgesteld, belangrijk genoeg, om ter algemeene kennisse te worden gebragt. Het is de gelukkige uitslag eener operatie van een jong kind, welks mond nagenoeg geheel was digt gegroeid. Door eene kunstbewerking was door dr. Hoven bij dat kind een bijna nieuwe mond gevormd.

— De cholera kan alhier als geweken worden beschouwd.

— Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden heeft aan onderscheidene zijner bedienden eene verhooging van salaris van 50 cents daags toegestaan, ter zake der buitengewone duurte der levensmiddelen.

Rotterdam, 7 Dec. Aan de Oostzijde van de Leuvehaven staan twee bovenwoningen te huur van de Erven Kaleshoek naast het nieuwe pand van den heer Schaay. Eenig vee daar heden morgen voorbijgedreven wordende kreeg eene koe het in den zin, daar eene inspectie te nemen en was reeds tot op de tweede verdieping geklommen toen een metselaar, daar aan het werk, de vreemde bezoekster terug joeg, en de koe, daaraan gevolg willende geven, keerde zich om, bij welken draai zij eenen ½ steens-muur verbrijzelde en vervolgens den anderen trap afging, na door haar bezoek nog eenige andere schade veroorzaakt te hebben.

Groningen, 7 Dec. Alhier zijn sedert het ontstaan der cholera, daardoor 25 personen aangetast en daarvan 15 overleden.

— Men schrijft uit Emden het volgende aan de *Prov. Gron. Ct*: Den 30 November jl. is door de gezworenen te Aurich tot vier jaren tuchthuisstraf veroordeeld zekere Strömer, beschuldigd van poging tot moord op zijne vrouw. Genoemde persoon, een zeer gegoed landbouwer uit Etzel, vroeger als kerkvoogd en wegens zijne bekende regtschapenheid algemeen geacht, was sedert eenige jaren aan den drank verslaafd geraakt. Daardoor kwam hij vaak 's nachts laat thuis, en dan moest zijne vrouw bijna altijd van hem mishandelingen verduren en zich allerlei scheldwoorden getroosten. Den volgenden morgen wist hij dan nooit, wat er eigenlijk gebeurd was. Zoo kwam hij ook eens op zekeren avond weder in erg beschonken toestand in zijne woning, waar hij zijne vrouw reeds te bed vond. Alsnu nam hij zijn geladen jagtgeweer, begaf zich naar buiten en loste door het venster heen de beide loopen op de bedstede, waar zijne vrouw sliep. Gelukkiger wijze lag de vrouw onder het bed, zoodat daarin de hagels, waarvan 20 voldoende waren geweest, om de vrouw te dooden, ten getale van circa 400 werden teruggevonden, terwijl zij zelve ongedeerd bleef. De vrouw schrikte echter wakker en nam de vlugt naar het huis harer ouders, haar man vond men den volgenden morgen rustig, en alsof er niets gebeurd was, in zijn bed: ook scheen hij zich van het voorgevallene op den vorigen avond hoegenaamd niets te herinneren. Schoon de vrouw van dit voorval geene klagte inleverde, werd het echter bij de justitie bekend en Strömer in verzekerde bewaring genomen. Voor de regtbank getuigde zijne vrouw, dat haar man haar nooit slecht had behandeld, tenzij wanneer hij te veel gedronken had, en ditzelfde verzekerde hun 20jarige zoon. De gezworenen schijnen dan ook de omstandigheden te hebben in aanmerking genomen, daar zij een betrekkelijk zoo zacht vonnis velden.

Ommen, 8 Dec. Op de St. Nicolaas markt van heden zijn aangebragt 460 beesten, 330 schapen, 225 varkens en 78 paarden. De markt was even als gewoonlijk druk bezocht. Er vertoonden zich bij uitstek vele vreemde kooplieden van ver afgelegene plaatsen, waardoor de handel zeer geanimeerd was en voor goed vee in het algemeen stevige prijzen werden besteed.

Ulrum, 3 Dec. In deze gemeente is onlangs een brief ontvangen uit Noord-Amerika waaraan wij het volgende ontleenen. De dagloonen zijn hier hooger dan bij u. Ik verdien 14 dollars in de maand. Een goed werkman verdient 8, 9 tot 10 schelling. Maar de eerste aankomst is zeer moeijelijk. Men kan geen mensch verstaan, met niemand spreken, en wie het doen kan, zet u af. Het is zoo breed niet als sommige menschen u willen wijs maken. Het is eene reis van belang, vooral met kleine kinderen. Wij hebben op zee 8 kinderen verloren en door Amerika 3, dus 11 kinderen, even onder en boven één jaar. Het is onwaarheid, dat er huizen klaar staan als de menschen hier aankomen. Die geld heeft kan eene woning huren voor 4 á 5 dollars in de maand. Ik kan u zeggen, dat er velen zijn, die bij hunne aankomst in de nieuwe wereld berouw hebben, dat zij hun Vaderland hebben verlaten. Ik wil niet, dat gij, tot ons overkomende, zult zeggen; gij hebt ons overgehaald. Die op de reis aangaat, mag zich vooraf wel goed bedenken. Het meel, waarvan het brood hier gebakken wordt, verkoopt men meestal bij het vat á 200 ponden. Zulk een vat kost 5 dollars. Het is tarwenmeel zoo goed als het beste bij u. Elk bakt hier zijn eigen brood. Van ziekte onder de aardappelen weet men hier niets. Zij kosten per Ned. mud ƒ 2—20. Spek en vleesch is hier ook al zoo duur als bij u en andere eetwaren naar rato. Het ergste is, dat men de menschen niet verstaan kan. Zij moeten ons het werk geheel voordoen. Doen wij het niet net zoo dan schelden zij van Duitschman! groene Duitschman! Ik had nooit gedacht, dat ik nog voor een groene Duitschman uitgescholden zoude worden. Doch wij hebben er niet veel onder te doen, het gaat maar om de dollars. Nu zal ik u zeggen, hoe het hier staat met de boeren. De melkboeren gaan hier hard vooruit. Er zijn boeren die 90 tot 100 koeijen melken, en de boter en kaas is hier niet minder in prijs dan bij u. Men zegt, dat zij uit elke koe 20 dollars kunnen maken in het jaar. Met de bouwboeren of landbouwers gaat het hier niet zoo goed als bij u. Zij wonen meestal ver van de stad. Sommigen komen wel 200 mijlen ver hunne granen en andere producten met wagens naar de stad voeren. Het koren is hier ruim zoo duur dan in Nederland. Over het geheel komt het volk hier nog al tot welvaart. Voor dienstmeiden is het hier goed. Zij verdienen 12, 14 tot 16 schelling in de week en hebben het daarbij nog zeer gemakkelijk. Hier kunnen nog vele geplaatst worden. Nu moet ik u nog eens iets vragen: Hebt gij dit zomer ook eene staartster gezien? Wij hebben in Amerika vier of vijf avonden eene ster zien schijnen met een vervaarlijk grooten staart.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De Keizer heeft aan de dames, die op de Tuillerièn voorgesteld moeten worden, de verpligting opgelegd om een hofmantel te dragen. Ieder zulk een mantel, die van fluweel moet zijn, kost minstens 700 á 800 francs. De Keizer blijft daardoor, in het belang van de nijverheid, medewerken, om de weelde aan het hof ten toppunt te voeren.

ENGELAND.

De dagbladen deelen mede, dat eenige deserteuren van de Russische fregatten *Navarin* en *Aurora*, die op de werf te Portsmouth ter herstelling lagen, door de policie in de hoofdstad gearresteerd en aan hunne chefs overgeleverd zijn, die hun zeer zware straffen hebben opgelegd. De regter Wightman had te dier zake den kapitein Iwan Hekolasciwiek Izelmotiew van het fregat *Aurora* voor de regtbank opgeroepen. Deze ondertusschen weigerde het mandaat anders aan te nemen dan door tusschenkomst van den Russischen gezant of consul, en liet het zelfs in tegenwoordigheid van den vice-consul, die hem hetzelve wilde overhandigen, in het water vallen, om het maar niet aan te nemen. Hoogstwaarschijnlijk zal dit voorval aanleiding geven tot een proces, dat niet missen kan de openbare aandacht zeer tot zich te trekken.

— De *Daily News* zegt te weten, dat Keizer Napoleon officiëel aan den Koning Leopold heeft te kennen gegeven, dat hij zijne deelname aan de plannen en intrigues der voorstanders van de ineensmelting der Bourbons vernomen had, en dat bij de eerste beweging dier partij tegen de bestaande orde van zaken in Frankrijk, een Fransch leger België zal binnentrekken. Hiermede moet de plotselinge heen- en terugreize van den hertog van Brabant in verband staan.

— Hoewel de hoop dat de Chinesche opstandelingen eene aanwinst voor de Protestansche kerk zouden zijn, door latere berigten veel is verminderd, heeft het Anglicaansche genootschap voor de verspreiding van het Evangelie in vreemde landen, geoordeeld dat van den tegenwoordigen toestand van China partij voor zijne zaak kon getrokken worden, en het verzamelt thans geldelijke bijdragen voor het uitzenden van tien nieuwe zendelingpredikers naar China. Een Schotsch zendelinggenootschap doet Bunjan's bekende *Pelgrimsreize*, een voor de levendige verbeelding der Chinezen berekend boek, in het Chineesch vertalen. Het eerste deel dezer vertaling wordt thans in Engeland gedrukt.

— Engeland heeft thans 217 oorlogschepen in werkelijke dienst. Deze zouden, wanneer de bemanning volledig ware, te zamen ruim 44,000 koppen voeren; maar ten gevolge der groote schaarschheid van zeelieden, die op 's lands vloot dienst willen nemen, en van de desertie van velen die reeds dienst genomen hadden, bedraagt de werkelijke bemanning der Britsche vloot waarschijnlijk niet meer dan 41,000 koppen.

— Uit Hull wordt gemeld, dat het tusschen die stad en Hamburg varende schroef-stoomschip Marschal, hetwelk eene kostbare lading en omtrent 150 landverhuizers aan boord had, verongelukt is. Eene van deszelfs booten is in de Noordzee opgevischt. Behalve de daarop aanwezige personen hebben vermoedelijk al de overige passagiers en matrozen, die zich aan boord van het vaartuig bevonden, het leven verloren. Het ongeluk schijnt door aanvaren met een ander vaartuig, gedurende zwaren mist, veroorzaakt te zijn.

DUITSCHLAND.

Van den aartsbisschop van Keulen is weder een herderlijke brief verschenen, waarin met opzigt tot de kerkelijke geschillen in Baden, op nieuw het leerstelsel wordt uiteengezet dat men aan God meer gehoorzaamheid dan aan de menschen schuldig is. Op de verklaring van den directeur van politie te Heidelberg, dat het met zijne pligten als Katholiek niet strookte, om de besluiten der regering tegen de geestelijkheid ten uitvoer te leggen, werd deze ambtenaar van zijnen post ontzet. Men ziet hierin een nieuw bewijs, dat de regering voornemens is, op den ingeslagen weg voort te gaan. Het door sommige dagbladen medegedeelde berigt dat de Wurtembergsche regering niet willens is, om gemeenschappelijk met Baden tegen de geestelijkheid op te treden, en zelfs geneigd zoude zijn, aan hare eischen te voldoen, wordt nu weder stellig tegengesproken, met de bijvoeging, dat zoo deze regering zich tot dusverre van dwangmaatregelen tegen den Bisschop van Roter burg heeft onthouden, dit enkel is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat deze prelaat voor als nog zich niet openlijk tegen de regering heeft verzet.

TURKIJE.

Men zegt, dat de Weener conferentie wederom een voorstel tot schikking van de geschillen tusschen Rusland en Turkije heeft opgemaakt: hoe dit voorstel ook zij, het is niet te voorzien, dat hetzelve een gunstig gevolg zal hebben, daar de sultan herhaaldelijk verklaard heeft, dat de ontruiming der vorstendommen iedere schikking diende vooraf te gaan en de Czaar even plegtig betuigd heeft, dat hij de vorstendommen niet zou ontruimen, voor dat aan zijne eischen is voldaan.

— Zoowel de Engelsche als de Fransche bladen hebben van het nieuwe voorstel van de Weener conferentie de gunstigste verwachtingen voor den vrede. Men zegt, dat Engeland, Frankrijk, Pruissen en Oostenrijk het thans nopens de Oostersche aangelegenheden bepaaldelijk eens zijn, en voegt er bij, dat de vier groote mogendheden stellig besloten hebben, om hunne schikkings-voorstellen zoowel aan Turkije als aan Rusland, en zoo noodig met geweld, op te dringen. Het is echter zeer twijfelachtig, of Oostenrijk wel zóó ver zal gaan om tegen Rusland oorlog te voeren, in het geval dat het zich niet aan de nieuwe Weener voorstellen wil onderwerpen; doch al ging het zelfs zoo ver, dan nog ware de oorlog slechts op een ander terrein geplaatst.

— Volgens de Parijsche *Patrie* verplaatst Omer Pacha zijne troepen van de ongezonde Donau oevers naar de steden en kantonnementen; slechts kleine korpsen blijven achter, om de bewegingen der Russen gade te slaan.

— Uit Bucharest meldt men, dat de Russen er op zijn Russiesch huishouden. Het is niet genoeg, dat de Wallachijsche troepen bij de Russen zijn ingedeeld, dat ze bij schermutselingen tegen de Turken reeds hebben moeten strijden, en dat zij, die in dezen den minsten onwil toonen, voor den krijgsraad worden gedaagd, — maar de burgers, die te openhartig hunne denkbeelden over de Russen openbaren, worden gestraft met stokslagen. Zelfs moeten de vrouwen daarmede gedreigd zijn, als zij zich verder ongunstig over de Russen zouden durven uitlaten.

— De Parijsche correspondent van den *Times* verzekert, dat prins Menchikoff bij den Czaar in ongenade is gevallen, omdat hij hem over de stemming van Turkije misleid heeft, en door zijne voorspiegelingen, dat alles met bedreigingen kon worden doorgezet, in zijn tegenwoordigen toestand gebragt heeft.

— Volgens het dagblad van Konstantinopel, blijft in Turkije steeds de grootste geestdrift heerschen. Hoogst belangrijke offers worden voortdurend op het altaar des vaderlands gebragt. Konstantinopel alléén moet reeds 150,000,000 piasters tot onderhoud der troepen verstrekt hebben,

— Volgens de Weener *Presse* is de sultan bepaaldelijk voornemens, om, in strijd met de raadgevingen van Engeland, Servië te dwingen, om zijne onzijdige houding te verlaten.

— Met de telegraaf zijn èn over Triëst èn over Marseille berigten uit Konstantinopel ontvangen. De eerste loopen tot 28 November en melden, dat er de hoop op vrede weder begon te herleven, dat de bevolking rustig was en dat de Turken zich van het fort Akal-Tsich hadden meester gemaakt. In die over Marseille ontvangen, wordt gesproken van verschillende gevechten die op de grenzen van Azië hebben plaats gehad, welke echter altijd ten nadeele van de Russen waren uitgevallen. Zoo hadden de Turken, na drie bloedige gevechten, zich van drie forten meester gemaakt, waaronder het fort Akiska. Daarentegen hadden de Russen vruchteloos verschillende aanvallen beproefd op de Turksche retranchementen tusschen Aldi en Bayazid en den 17den November mede schipbreuk geleden in hunne pogingen, om zich weder van Chefkatil meester te maken. Eene kleine Turksche stoomboot, de *Medji-Tedjare*, was door eene Russische oorlogstoomboot veroverd.

ZWITSERLAND.

De jongste berigten uit Tessin melden, dat in dit kanton thans de grootste gisting heerscht, ten gevolge der geschillen tusschen de conservatieven en radicalen. In verschillende localiteiten, met name te Malcontone, hebben gevechten plaats gehad, terwijl de radicalen de conservatieven beschuldigen, van overal het teeken tot den aanval gegeven te hebben. Zij voegen er teregt of te onregt bij, dat de agenten der conservatieve partij het land afloopen om de bevolking tegen de radicale regering op te zetten, waarbij zij overal in 't bijzonder den arbeiderstand trachten te bewerken.

PORTUGAL.

De begrafenisplegtigheid van het stoffelijk overschot der Koningin, heeft den 29 November zonder de minste stoornis der orde plaats gehad. Ook te Oporto, waar ongeregeldheden zouden hebben plaats gehad, is de orde niet gestoord. De regent zal aan de Cortes het voorstel doen, om de minderjarigheid des Konings op een vroeger dan bij de constitutie bepaald tijdstip te doen eindigen.

ITALIE.

De Londensche bladen deelen een particulieren brief uit Milaan mede, waarin de staat van Lombardije weder zeer ongunstig wordt voorgesteld; de hoop op eene politieke ommekeering in Italie, die het gevolg van een algemeenen oorlog zou kunnen zijn, brengt de gemoederen in eene gisting, welke de overheden tot de strengste voorzorgmaatregelen noopt en talrijke arrestatien, ook onder de hoogste klassen der bevolking, ten gevolge heeft.

DRENTHE.

Assen, 10 Dec. Men verneemt, dat het IXe Landhuishoudkundig Congres, 't welk te Assen zal worden gehouden, bepaald is op den 27 Junij 1854 en volgende dagen.

— Men verneemt, dat door den Koning het door de Staten dezer Provincie vastgestelde Reglement op de verveeningen is goedgekeurd.

— Ds. *Breidsma*, Predikant bij de Chr. Afg. gemeente te Heerenveen, is naar Deventer, en Ds. *Kuiper*, Predikant bij de Chr. Afg. gemeente te Coevorden, naar Ulsen, Graafschap Bentheim, beroepen.

— Naar wij vernemen, zijn door de Provinciale Geneeskundige Commissie in dit gewest op de voordragt ter vervulling der beide vacatures, ontstaan door het ontslag van de heeren *Amshoff* en *Pruissen*, geplaatst: voor de 1e vacature de heeren *Cohen* van Assen en *Hesselink* van Vries, en voor de 2e vacature de heeren *Heijmans* van Dalen en *Damman de Witt* van Gieten.

— Gisteren is alhier een jongen, die met twee anderen op het ijs op de stads-eingelgracht speelde, er doorgezakt; hoewel hij geheel onder het water verdween, had zijn vader, die in de nabijheid van de plaats des ongeluks zich bevond, het geluk, zijn zoon behouden op den wal te brengen. Wij meenen vooral thans, nu het ijs zoo zwak en zoo weinig te vertrouwen is, de ouders te moeten aanmanen, om meer nog dan anders toe te zien, dat hunne kinderen, die het veelal niet kunnen beseffen, zich niet aan gevaar blootstellen.

— Het Hoofdbestuur van het genootschap ter bevordering van den Landbouw in dit gewest heeft, na ontvangst van het besluit der Staten, waarbij aan het Genootschap ƒ 600-″ is verleend tot premiën bij de tentoonstelling, ter gelegenheid van het IXe Landhuishoudkundig congres, te Assen te houden, eene commissie van negen leden van het Genootschap benoemd, om alles te regelen, wat tot de tentoonstelling betrekking heeft.

— Ten gevolge de op den heer fungerenden Hoofd-Ingenieur van den waterstaat in dit gewest verstrekte magtiging, om het werk van de Drentsche Veen en Midden-Kanaal-Maatschappij, op de daarvoor geschikt geoordeelde punten, te doen aanvangen, en nadat de vroeger aangekochte veenen in de marke van Zuid- en Noord-Barge door de Commissarissen der Maatsch. in Drenthe, de heeren Mr. *H. Vos* en *J. Oosting*, van de Markgenooten in koop zijn overgenomen, zooals reeds kortelijk in ons vorig no. is berigt, kunnen wij thans met zekerheid melden, dat met het graven van het Kanaal door de ontwerpers, tevens met de uitvoering belast, de heeren *J. Klijn* c. s. maandag aanstaande te Smilde bij den Wolvenberg een aanvang zal worden gemaakt, waar dus vele arbeiders werk en brood kunnen vinden. Reeds zijn eenige polderwerkers daar aangekomen.

* **De Wijk, 5 Dec.** Met verwondering verneemt men, dat er op den 3 December j.l. een deurwaarder uit Meppel geweest is, die ten verzoeke van de diaconie der Hervormden te Dalen, het armhuis en al het vast goed van de diaconie der Hervormden alhier heeft in beslag genomen, om het bij de Regtbank te Assen te doen verkoopen.

...aar men verneemt, heeft de diaconie der Hervormden te ...en lange jaren onderstand verstrekt aan zekere *Hendrikje ...ms* en gezin, die hier armlastig verklaard zijn, en moet ...e diaconie, niettegenstaande de beslissing van Gedeputeerde ...en van Drenthe en van den Koning en later van de Regt... ...k te Assen en van het Hof van Drenthe, steeds gewei... ...d hebben, de deugdelijk voorgeschoten gelden terug te ...en; het is te wenschen, dat deze zaak door de diaconie ...hikt worde, opdat niet alles door haar op het spel worde ...et.

Sellingen, 6 Dec. Moge men elders klagen, en ...te regt, over de groote armoede, die er geleden wordt, ...mogen ons hier verheugen, dat bijna niemand gebrek ...t. De arbeiders hebben even als de boer eenen goeden ...st gehad van boekweit en andere vruchten en deze kunnen ...ruimschoots in hunne behoeften voorzien. Daar men hier ...den omtrek en in het naburige Munsterland veel veen, ...chikt om boekweit te verbouwen, aantreft, wordt daar... jaarlijks door de arbeidslieden een gedeelte gehuurd. ...meeste arbeiders hebben hiervan wel twintig, ja sommi... zelfs meer mudden boekweit gewonnen, zoodat ook zij, ...n als de boer, van de tegenwoordige dure prijzen voordeel ...bben.

Donkerbroek, 7 Dec. Gisteren heeft alhier een ...urig geval plaats gehad. *J. J. Rusker*, arbeider, ongeveer ...jaren oud, heeft door ophanging een einde aan zijn leven ...maakt. De aanleiding tot deze daad laat zich moeijelijk bepa... ...; dit weet men, dat hij vooraf niet al te wel bij zijne ...nis was.

Grollo, 8 Dec. Gisteren is door den Kerkeraad al... ...genomineerd het volgende zestal Predikanten, alphabe... ...h gesteld: *Brouwer*, predikant te Annerveen, *Bolt*, hulp... ...diker te Bakkeveen (Friesland), *Dinckgreve*, hulppredi... ...te Hoogeveen, *Frima*, kandidaat te Groningen, *Homan*, ...idaat mede te Groningen, en *Stuvinga*, hulpprediker te ...ingen.

Peize, 7 Dec. In den nacht tusschen den 5den en ...n dezer zijn hier bij zekeren arbeider *D. Bloembergen*, ...en ... pl. m. 3 mudden aardappe... ...ontvreemd; dit is een ware ramp voor dezen man, daar ...t toch voor den naderenden winter bijna het eenigst voed... voor hem, zijne vrouw en verscheidene kleine kinderen ...Ook in de vorige week zijn bij zekeren *J. Holman* aard... ...pelen ontvreemd. Het ware zeer te wenschen, dat er toch ...n middel werd uitgevonden, om de daders te ontdekken, ...aar men hier bijna niets anders kan behouden, als hetwelk ...chter slot is verborgen.

Beilen, 7 Dec. Twee personen, die dan dit dan ...eder een ander beroep aanvatten, zijn onlangs begonnen, ...ikspraak, gochelen en gymnastiek te vertoonen, en hebben ...onderscheidene gehuchten van deze en van de naburige ...emeente Westerbork voorstellingen gegeven. Of zij als zoo... ...nig patent hebben, weten wij niet, maar zeker is het, dat ...ij zonder toestemming van de plaatselijke besturen hande... ...n. Zoo zijn zij in de afgeloopen week te Spier geweest en ...ebben de vrijheid genomen, de school daartoe in gebruik te ...emen, zonder verlof van het bestuur en tegen den zin van ...et aldaar wonende raadslid; de vertooningen aldaar moeten ...ok niet zonder gevaar geweest zijn, want door ooggetuigen ...ordt verzekerd, dat zij kruid in brand gestoken hebben in ...abijheid van turf. Met groote beloften, om sterke stukken ...e zullen vertoonen, en om, als ze niet bevielen, 't geld weer... ...m te geven, wisten zij de ligtgeloovige boeren te ...kken, doch het bleek, dat zij van de goochelkunst ...edroefd weinig verstonden; het geld werd daarom terugge... ...raagd, doch zij waren er niet aan toe, om het terug te ge... ...n. Een viertal jongens, zoo 't schijnt, ontevreden, omdat ...ij gefopt waren, schijnen daarna aan deze *artistes* (om den ...eidschen titel, hun in een dagblad gegeven, eens over te ...en) wat klappen te hebben uitgedeeld. Zij zijn echter ...t op den weg blijven liggen, zoo als dat dagblad zegt, ...aar hebben zeer goed naar Beilen kunnen loopen, en de ...is er zelfs zingende teruggekomen. Ook zou hun geld ...n ontvreemd; 't kan waar zijn, hoewel het ons niet waar... ...ijnlijk voorkomt, daar de beschuldigden overigens bekend ...aan als eerlijke en vlijtige menschen, hetgeen wij van de ...ers ... hooren vertellen. — De justitie heeft twee ...er beschuldigden in hechtenis genomen. Treurig is de toe... ...land der ouders van deze; te bejammeren is het, dat de po... ...cie zoodanige onrust en ongeregeldheden veroorzakende ver... ...ingen niet heeft kunnen verhinderen.

Oosterhesselen, 8 Dec. Heden achtermiddag om ...l twee uur ontstond er brand in de behuizing van *H. Koop... ...mans* alhier; binnen weinige oogenblikken was het gansche ...ebouw eene prooi der vlammen; de geheele inboedel is ver... ...rand, benevens vier beesten, akelig ziet het er uit. De on... ...iddelijk daaraan grenzende woning was reeds geheel en al ...t gedragen, doch gelukkig is deze behouden gebleven. Op het oogenblik van het afzenden van dit berigt is de brand nog niet geheel gebluscht.

Coevorden, 7 Dec. Gepasseerde nacht zijn van den molen te Dalen, toebehoorende aan den molenaar *Strik*, eenige mudden rogge en boekweit gestolen. De dieven had... ...den een stuk hout tegen de niet zeer hooge zwikstelling geplaatst, waarlangs zij opwaarts klommen, en toen ge... ...makkelijk eene deur konden openen; zoover ons bekend is, heeft men nog geene vermoedens. — De ambtenaren aldaar, ...an welke onlangs eene koe, welke zij benaderd hadden, ...zoek geraakt, zijn voor den regter-commissaris tot het ...even van inlichtingen geroepen.

Naar wij zoo even vernemen, bevond zich voor gister ...n persoon te Schoonebeek, die voorgaf een matroos te ...zijn, op reis om zijn broeder, die te Coevorden in het *Zwaantje* ...ziek lag, te gaan bezoeken. Gister nacht is daar een diefstal ...an schapen gepleegd, en moeten er mede geld en kleederen ...estolen zijn. Dat hier een persoon in eene herberg ziek ...do liggen, is onwaar. Naar men ons verzekert, moet de ...edoelde persoon wel iets van een matroos hebben en eene ...nge baard dragen.

Dedemsvaart, 8 Dec. Wij hebben helaas, eene ...kelige gebeurtenis mede te deelen. In de nabijheid dezer ...plaats namelijk stierf deze week een bejaard en zickelijk man ...des..... *hongerdood* Zijne vrouw en kinderen lijden even... ...gebrek, edoch twijfelen wij er niet aan, of het zal nu ...uitgemaakt zijn, of de diaconie of het gemeent e-bestuur van ...O. deze rampzaligen ondersteunen moet, immers het spreek... ...woord zegt: als het kalf verdronken is, wil men de put ...dempen.

Smilde, 9 Dec. De vroeg invallende vorst heeft me... ...nig schipper in zijne verwachting te leurgesteld en zijne hoop ...verijdeld. De een is hier de andere daar bevroren. Aan de ...Norger-vaart lagen ruim 20 meest geladene vaartuigen, waar... ...onder enkele van de Smilde. De in deze week invallende ...dooi deed hen besluiten met vereenigde kracht door het ijs te ...werken. Zoo zagen we hier gisteren 14 geladen schepen, alle ...elkander geketend, door het ijs breken. De vorst van ...heeft hun werk doen staken en zij moesten te Hoo... ...gelde blijven liggen.

Meppel, 7 Dec. De Commissie, welke zich hier ge... ...vormd heeft, om de behoeftige volksklasse in den winter ...te hulp te komen, heeft de meeste ondersteuning bij hare ...medeingezetenen gevonden, als zijnde er door hen voor de ...erkelijk aanzienlijke som van *f* 1600-*ᵢᵢ* ingeteekend. Hier... ...door zullen geene warme maar koude spijzen en andere be... ...hoeftigheden worden uitgedeeld. Tevens hebben wij ...genoegen te melden, dat het algemeen diaconie-armenbe... ...stuur aan alle arme lieden gisteren eenig Sint-Nikolaas heeft ...geschonken; het was een lust om te zien, toen de armenscho... ...luitgingen, hoe verheugd en verblijd de arme jeugd met ...geschenk langs de straat sprong en huppelde. Wij wenschen, dat zulks een volgend jaar moge herhaald worden, daar de arme jeugd immers zoo zeldzaam iets van dien aard te beurt mag vallen.

REGTSZAKEN.

Provinciaal Geregtshof van Drenthe.

8 Dec. Heden is *G. Lubbering* te de Wijk, aannemer van publieke werken, met vernietiging van het vonnis der Regtbank van 19 Oct. j.l., waarbij hij was schuldig verklaard aan het wanbedrijf van het doortrekken van een tolboom zonder betaling van den tol, en waarbij hij was veroordeeld tot eene boete van *f* 10-*ᵢᵢ* en de kosten, *vrijgesproken*, de kosten te dragen door den Staat; — voorts is nog *L. W. Russcher*, winkelier te Meppel, met vernietiging van het vonnis der Regtbank, waarvan appel, *schuldig verklaard* aan het vervoeren van gedistilleerd zonder geleibillet, en *mitsdien veroordeeld* tot twee geldboeten eene van *f* 25-*ᵢᵢ* en eene van *f* 50-*ᵢᵢ* en in de kosten.

Arrondissements Regtbank te Assen.

7 Dec. *Veroordeeld: O. J. O*, arbeider te Hoogeveen, wegens het moedwillig toebrengen van slagen aan agenten van de gewapende magt, tot 2 maanden gevangenisstraf; — *H. H. B.*, arbeider te Hoogeveen, wegens het moedwillig toebrengen van slagen tot 3 maanden gevangenisstraf en *f* 8-*ᵢᵢ* boete. — *Vrijgesproken: L. H. G.*, arbeider te Hoogeveen, van de beschuldiging van het moedwillig toebrengen van slagen.

MENGELINGEN.

Een gedeelte der Pruissische Evangelische geestelijkheid wenscht eene meer gestrenge *kerkelijke tucht* in te voeren, en zal daartoe aan den Evangelischen Opper-kerkeraad een voorstel doen. Onder de middelen om hun doel te bereiken, zouden zij aangeven eene formele acte van boete en meerder toezigt op de heffe des volks, op ontslagen gevangenen en op militairen. Ten aanzien van laatstgenoemden wenschen zij, dat elk individu, in dienst tredende, verpligt zou worden, een kerkelijk attest van zijn geestelijke te vragen, en dat bij den geestelijke, onder wiens toezigt hij geraakt, te vertoonen. Ook van dezen moest hij, de dienst verlatende, een getuigschrift verzoeken, en dat bij den Leeraar der gemeente, waar hij zich met der woon vestigt, inleveren.

—

Men schrijft van den Beneden-Donau (5 November), dat de handelstand aldaar zeer moedeloos was. In granen ging er niets om. Verbouwers, die wachten kunnen, kwamen niet ter markt, en die verkoopen *moest*, kon geen prijs bedingen. De vrachten waren fabelachtig hoog en voor het transport van ééne lading tarwe naar Engeland gaf men het dubbele van de waarde der tarwe zelf. De waterstand bij Sulina was iets beter, hoewel de bagger-machine, waarmede thans ook de diplomatie baggert, in 't geheel niet meer werkte en door den Czaar te Odessa op non-activiteit is gesteld.

Misschien wordt de rivier beter zonder die diplomatische bagger-schuit.

De Engelsche vloot in den Bosporus zal weldra bestaan uit 29 schepen, tellende 1239 kanonnen, 7492 paardenkracht en 12,352 man. Eene aanzienlijke magt om zich bij eene beslissing te doen gelden!

—

Een onderwijzer van een der scholen te Berlijn veroorloofde zich dezer dagen, om in een vrolijk oogenblik, in een openbare lokaal, zich in 't gewaad eens predikants, op een tafel te plaatsen, en voor zijne vrienden eene boet-predikatie te houden. Deze ongepaste aardigheid kwam hem echter duur te staan. Hij werd van zijn ambt ontzet en zal bovendien crimineel te regt staan. De politie ziet ook zeer naauwlettend toe op het uitstallen voor de glazen van boekwinkels en prentwinkels van de zedelijkheid kwetsende platen. Deze worden onmiddelijk in beslag genomen, en de verkoopers geregtelijk vervolgd. Zou de politie in sommigen onzer groote steden in dit opzigt, ook niet iets goeds te doen vinden?

—

De Keizer van Rusland gaf aan elk der zes knapen van het Keulsche Dom-koor, die bij zijn jongste bezoek te Potsdam in de Grieksche Kapel de mis zongen, ('t waren 3 tenoristen en 3 bassisten), elk 100 ducaten en aan den Muzijk-directeur Reithazt, die den zang bestuurde, een ring met brillanten.

De jongelieden, die wel vermoedden, dat hun eenig geschenk zou geworden voor de dienst, aan den Groot-magtigen Czaar bewezen, doch geduldig wachtten, waren door zulk eene aanzienlijke som verrast en verlangen reeds naar eene tweede gelegenheid om voor de Keizer te zingen.

Niet zoo goedgeloovig en geduldig was een wagenmaker te Munchen, die, bij het verblijf van den Keizer van Oostenrijk in genoemde stad, aan diens rijtuig eenige herstellingen aanbragt, waarvoor hij, naar taxatie van deskundigen, 20 florijnen zou hebben kunnen eischen. Hij wachtte althans niet op de vraag om eene rekening en leverde die in tot, een bedrag van 298 florijnen. Dat cijfer viel intusschen te zeer in 't oog en men verlangde daaromtrent opheldering. „Hé, zeide de snuggere wagenmaker — verwekt mijne rekening eenig opzien? Ik dacht dat ik van den Keizer eene som moest vragen, die eenigzins in verhouding stond met de geografische uitgestrektheid van het Oostenrijksche Keizerijk."

Frans-Jozef liet de rekening betalen.

—

Voor de regtbank der Seine, burgerlijke zaken, kwam dezer dagen eene zonderlinge klagte ter tafel. De heer Tiskiewicz, redacteur der *Leipziger Muzikalische Zeitung*, nam op 7 Nov. j.l. te Parijs een entrée-kaartje voor de groote opera, ten einde aldaar de opvoering te zien van de *Freischütz*. Hij kocht tevens een tekstboekje, dat getrouw den Duitschen tekst wedergaf. De voorstelling begon — maar en uitvoering en tekst waren beneden alle kritiek. De eerste was aan geheel ondergeschikte acteurs toevertrouwd, en de laatste deerlijk verminkt, zoodat zelfs het derde bedrijf bijna geheel werd weggelaten. Daarom klaagde genoemde redacteur den directeur der opera aan, wegens *afzetterij*. Hij eischte eene *volledige opvoering* en voor elken dag, die er voor de voldoening daarvan nog mogt verloopen, 100 francs schadeloosstelling. De regtbank legde den eischer een borgtogt op van 1000 francs, en zou dan de zaak over acht dagen in behandeling nemen.

Hoe druk zouden ook onze Regtbanken het krijgen, als de criticussen met goed gevolg eene acte van beschuldiging en schadevergoeding konden instellen tegen de directie van eenig tooneelgezelschap, 't welk een tooneel- of treurspel of eene opera onuitsprekelijk slecht liet uit- of opvoeren! Dat eene erbarmelijk of schromelijk verminkte vertaling leverde van het Fransche, Duitsche, Engelsche of Italiaansche stuk, 't welk op het affiche werd beloofd! Maar hoeveel getuigen zou die Directie ook in *zijn voordeel* kunnen oproepen, die volkomen tevreden waren met het stuk en de uivoering daarvan, ja, die het zelfs beter vonden door de daarin gebragte bekortingen of wijzigingen — die tranen met tuiten schreiden, toen de criticus van ergernis vergrijsde, of lachten, dat de bank schudde, toen de litterator de geelzucht kreeg van nijd!

CHARADES.

XXXII. Een Circassisch Generaal, een volk, eene stad in Rusland, een spel, een groot kwaad, een vogel, eene kleedingstof, eene rivier in Italië, een Turksch Sultan. — De eerste letters dezer woorden, van achteren op, geven u den naam te kennen van een dezer dagen veel besproken onderwerp.

XXXIII. Ik heb eene tong, maar kan daarmede niet spreken; evenwel beslis ik met haar verscheidene twisten, op eene voor beide partijen evenzeer bevredigende wijze. Ik deel alles in twee deelen, en ben de moeder der gelijkheid en geregtigheid. Hoe noemt men mij?

—

XXXIV. Wie leert nooit en kan toch alle talen spreken?

Wegens plaatsgebrek zullen de oplossingen eerst in het volgend No. opgenomen kunnen worden.

ADVERTENTIEN.

GETROUWD:

G. HORREUS DE HAAS,
Predikant te Dwingelo,
Weduwnaar van A. E. HEERES,
EN
R. VAN SLOOTEN.

Veendam, 8 December 1853.

Heden overleed onze jongste lieveling CLARA ANNA, ruim twee jaren oud.

ASSEN, 9 Dec. 1853.

A. TH. HOSTEIJN,
H. J. HOSTEIJN — HOES.

Eenige kennisgeving.

Het BESTUUR der Eerste Afdeeling van het GENOOTSCHAP ter bevordering van den **LANDBOUW** in de Provincie Drenthe, maakt aan de belanghebbenden bekend, dat de **Herfst-Vergadering** door hetzelve is bepaald op *Woensdag den 14 dezer maand*, des morgens te elf ure, in het Logement HET WAPEN VAN ZWOLLE, op de Weem te *Meppel*.

De Leden, welke nog BOEKEN van de Afdeelings-Lees-cirkel onder zich hebben, worden verzocht dezelve ter Vergadering mede te brengen.

In deze bijeenkomst zullen mededeelingen worden gedaan nopens de Inënting der Longziekte bij het Rundvee, onder *Havelte* en *Nijeveen*.

Meppel, 1 Dec. 1853.

Namens het Bestuur,
Mr. J. W. J. DE VOS VAN STEENWIJK,
Secretaris.

PRO DEO!

Bij vonnis der Arrondissements Regtbank te Assen van den 5 December 1853, is LUBBERTUS VAN LANGEN, wonende te Meppel, ter zake van krankzinnigheid, gesteld onder CURATELE, ten verzoeke van JANTJE JONKMAN, wonende te Meppel, en gratis geadmitteerd bij beschikking van den zeventienden Mei 1853.

De Procureur der eischeresse,
A. VOS.

Blijkens eene verklaring, afgelegd voor den Regter des Kantons Assen, den achtsten December 1800 drie en vijftig en behoorlijk geregistreerd, heeft HARS HARTOG VOS, zonder beroep, wonende te Assen, aan zijnen *MINDERJARIGEN ZOON*

ISRAËL VOS,

geboren den 25 Januarij 1833, handligting verleend en wel bepaaldelijk hem toegekend de regten van MEERDERJARIGHEID, daarin bestaande, om eenen HANDEL in **KRUIDENIERSWAREN, HUIDEN, VELLEN, WOL en MANUFACTUREN** te drijven, en om alle verbindtenissen te sluiten, tot dezen handel betrekkelijk.

Geschiedende hiervan aankondiging naar art. 486 van 't Burgerlijk Wetboek.

P. OOSTING,
Griffier bij 't Kantongeregt.

Iemand, die een **stil** en **goed KOSTHUIS** verlangt, met eene **vrije KAMER**, in de *GEMEENTE SMILDE*, vervoege zich hetzij in persoon, hetzij met franco brieven aan het bureau dezer Courant, waar nadere informatien zijn te bekomen.

PUBLIEKE VERKOOP

van eene groote Partij gezaagd **EIKEN en GRENEN HOUT**, op

DONDERDAG 15 DECEMBER 1853,

ten overstaan van een bevoegd beambte, aan de Zaagmolens van Jonkheer A. W. VAN HOLTHE te Assen, te beginnen des morgens te **10 uur** aan den OUDEN ZAAGMOLEN.

HOUTVERKOOPING

OP DEN EERSTEN STEEN BIJ ASSEN,
WOENSDAG 14 DECEMBER 1853,
des morgens 10 uur.

HOUTVERKOOPING.

De Notaris HEPPENER te Borger, zal op *WOENSDAG DEN 14 DECEMBER* 1853 's morgens te tien uren, te Es, gemeente Borger, ten verzoeke van de Wed. H. HELING aldaar,

PUBLIEK VERKOOPEN:

Ruim **honderd** extra zware op stam staande **EI-**

KENBOOMEN, zeer geschikt tot SCHEEPS- en ander TIMMERWERK.
Borger, 9 December 1853.

J. HEPPENER,
Notaris.

De Notaris Mr. H. J. CARSTEN te Hoogeveen zal, ten verzoeke van de EIGENAREN der Westerborker en Broekveenen, op

Zaturdag 30 Dec. e.k.,

des voordemiddags precies om 10 uren,

ten huize van JAN WARMELS, kastelein aan de Noordersluis, in de gemeente Hoogeveen, bij

Inzate en Palmslag
PUBLIEK VERKOOPEN:

Ongeveer **twintig bunders besneden en onbesneden VEEN**, gelegen in het Westerborker en Broekveen, nabij Hoogeveen.

De omschrijving der perceelen en de voorwaarden van **verkoop** zullen acht dagen voor den verkoop ten kantore van voornoemden Notaris ter INZAGE worden gelegd, terwijl nadere INFORMATIEN en AANWIJZING der perceelen kunnen worden verkregen bij den Heer J. C. RAHDER te Nieuweroord.

PUBLIEKE VERKOOPING.
OP ZATURDAG 17 DECEMB. 1853

des morgens 10 uren,

zal ten overstaan van den Notaris Mr. J. L. TONCKENS te Hoogeveen, ten huize van EGBERT EGBERTS te Norg,

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:
Eene Boerenplaats,

met alle daarbij behoorende **LANDERIJEN**, gelegen te Westervelde, gemeente Norg, toebehoorende aan den Heer C. FLEDDERUS te Smilde en CONSORTEN, en in huur wordende bewoond en gebruikt door R. NIJBOER.

J. L. TONCKENS.

HOUTVERKOOPING

IN HET

LIEVERSCHE BOSCH,

Gemeente Roden, van **300** stammen zwaardere en ligtere **EIKENBOOMEN**, benevens eene partij **EIKEN SCHILHOUT**, aldaar op wortel staande; dewelke zal plaats hebben BIJ HET HOUT op

Woensdag 14 December 1853,

des voormiddags 10 uur te beginnen.
Assen den 6 December 1853.

H. H. VAN LIER.

JANNES BARKHOF en CONSORTEN te Zeijen zijn voornemens ten overstaan van den Notaris VAN LIER,

PUBLIEK TE VERKOOPEN:

een **BOERENHUIS**, staande bij het hek te Zeijen, geschikt tot eene BAKKERIJ, benevens **23 bunders BOUW- WEIDE- en HOOILAND, VELD en VEEN**, alles gelegen onder Zeijen, gemeente Vries.

Deze Verkooping zal gehouden worden te Zeijen, ten huize van HENDERICUS BARKHOF, op

Vrijdag 16 Dec. 1853

des Voordemiddags te 10 Uur te beginnen.

H. H. VAN LIER.

OP DINGSDAG 13 DECEMBER

1853, 's MORGENS PRECIES TE 10 UREN,

in de Lemzijd te Gieten, bij den Straatweg,

PUBLIEKE VERKOOP

van pl. m. **400** stuks zware en lange **EIKEN**, toebehoorende aan de Erven ALINGH & BRAAMS.

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP WOENSDAG 14 DECEMB. 1853,
OP DE PLAATS TE ZUIDLAARDERVEEN,

toebehoorende aan de Erven MULDERS te *Vries*, en den heer TAMMING te *Zuidlaren*, te beginnen 's morgens te 10 uren,

PUBLIEKE VERKOOP

van pl. m. **300** stuks **ZWARE EIKEN BOOMEN**, tot alle timmerhout geschikt.

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP ZATURDAG DEN 24 DEC. 1853

's MORGENS TE 10 UREN,

HOUTVERKOOP

van pl. m. **300** stuks **EIKENBOOMEN**, geschikt tot WRINGHOUT en ander TIMMERWERK, te Paterswolde, gemeente Eelde, in het zoogenaamde **CLUIVENBOSCH.**

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP MAANDAG DEN 12 DEC. E.K.,

om 11 uur, zal, ten overstaan van Mr. L. KNIPHORST, Notaris te *Emmen*, ten huize van WILLEM BAKKER, kastelein te *Gasselternijveensche-mond*,

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

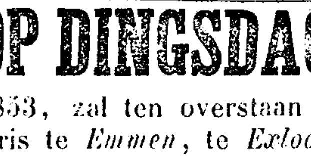

In de VEENPLAATS No. 2 groote-compagnie van Gasselternijveen, beneden het 2de dwarsdiep, **zes blokken VEEN en ONDERGROND**, ieder groot 1 bunder 50 roeden, ten verzoeke van de maatschappij TIMMER en SANDT.

Emmen, 24 November 1853.

L. KNIPHORST.

OP DINGSDAG, 20 DECEMBER

1853, zal ten overstaan van Mr. L. KNIPHORST, Notaris te *Emmen*, te *Exloo* op den BRINK aldaar,

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

circa **tweehonderd** op stam staande **EIKEN**, ten verzoeke van J. ELLING te *Exloo*.

L. KNIPHORST.

N.B.

De **HOUTVERKOOPING** op *TER HEIJL*, aangekondigd op den 14den December 1853, wordt **UITGESTELD** tot den **11den Januarij 1854.**

BOELDAG
OP DEN HUIZE TER HEIJL.
OP ZATURDAG 17 DECEMBER 1853,

des voordemiddags precies te 10 uur,

zullen worden **verkocht** op den Huize TER HEIJL:

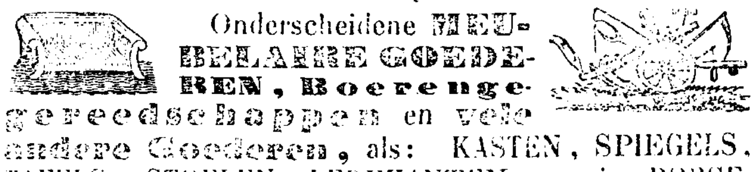

Onderscheidene **MEUBELAIRE GOEDEREN, Boerengereedschappen en vele andere Goederen**, als: KASTEN, SPIEGELS, TAFELS, STOELEN, LEDEKANTEN, eenig PORSELEIN en ander AARDEWERK, BEDDEN, MATRASSEN, ENZ.; WAGENS, EIDEN, PLOEGEN, ongeveer 25 Voeren HOOI, eene partij HAVER en STROO, een groot Blok MEST, WRINGEN, een SCHEEPJE, VISCHKAREN, VISCHNETTEN, BROEIRAMEN, eene groote partij OUD HOUT en IJZER, benevens eene kleine **BRANDSPUIT.**

Mr. C. de RANITZ, Notaris.

VERPACHTING
VAN
RIJKSTOLLEN.
OP WOENSDAG, 14 DECEMBER 1853,

des voormiddags precies te 10 uur, zal de ONTVANGER DER REGISTRATIE EN DOMEINEN te *Groningen*, onder nadere goedkeuring van Z. E. DEN MINISTER VAN FINANCIËN, ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, Notaris te *Groningen*, en ten huize van den Logementhouder H. VAN DER LAAN, aan de Groote Markt aldaar, VOOR DEN TIJD VAN EEN JAAR, ingaande den 1sten April 1854, in 't openbaar

VERPACHTEN:

De ONTVANGST der TOLGELDEN aan de Rijks Boomen op de Groote Wegen der 1ste klasse, van Groningen over Assen naar de Overijsselsche grenzen, van Groningen naar de Friesche grenzen en van Groningen naar Delfzijl;

waarvan de VOORWAARDEN op de gebruikelijke plaatsen zijn ter lezing gelegd, en bovendien voorhanden aan de KANTOREN van de ONTVANGERS der REGISTRATIE en DOMEINEN, waaronder de Tollen ressorteren.

De Ontvanger voornoemd,
PÜSTER.

Publieke Veiling,

ten overstaan van den Notaris Mr. W. L. TONCKENS IN HET HEEREN LOGEMENT TE MEPPEL,

OP DINGSDAG DEN 20 DEZER LOOPENDE MAAND DECEMBER, des avonds te 7 uren te beginnen,

INZATE, EN EEN WEEK LATER PALMSL

VAN EENE HECHTE EN STERKE

HEEREN HUIZING,

alleraangenaamst en (als zijnde mede tot het d uitoefenen van **handel** zeer geschikt), met den achter aanwezigen, ongeveer **80** El Ned. la **tuin en waschhuis**, benevens ruime **schu bergplaats**, enz. zeer voordeelig staande en legen aan de Maat te Meppel; in éénen opstrek, voren uitkomende aan het groote van ouds Ho veensche, nu nieuwe Drentsche Kanaal en van acht aan den zoogenaamden Haven, met het uitzigt Weiland op de Drentsche Hoofdvaart. Alles laatst bij Mr. G. L. KNIPHORST bewoond en in gebruik.

Bevattende de **HUIZINGE**, behalve ruime Z DERS met beschoten kap, PROVISIE-KAMER en BE PLAATSEN, goed verlichte BOVEN- en BENEDENGA **7** KAMERS waaronder **5** met STOOKPLAATS voorzien, **2** KABINETJES, ruime KEUKEN, wa extra groote REGENBAK met daartoe behoore POMP; voorts annex BODEN-SLAAP-VERTREK, WAS of SCHOTELKAMER; wijders bijzonder ruime, gerijfelijk ingerigte luchtige en drooge KELDER helgeen verder kan geacht worden, tot een **al zins gemakkelijk** ingerigt huis te behooren.

Nader onderrigt omtrent het een en ander, speci lijk ook in betrekking tot de **ten aanzien der beta** gemakkelijk gemaakte conditiën, in **persoon o vrachtvrije brieven** ten Kantore van den N taris voornoemd te bekomen; kunnende op de vo melde dagen der

INZATE EN PALMSLAG

van des voormiddags te **10**, tot des namiddags te uren, het huis worden **bezigtigd**, tegen afg van **KAARTJES**, daartoe door belangstellen bij gemelden Notaris aan te vragen.

Laatste Berigten.

Gisteren avond heeft alhier het Vocaal- en Instrumen Concert onder directie van den heer *J. Vonend* plaats ge Er was een talrijk publiek opgekomen, dat over de ui uitvoering bijzonder goed voldaan was. Vooral droeg instrumentaal gedeelte, en in het bijzonder de solo's op viool en fluit, in ruime mate ieders goedkeuring weg.

BURGERLIJKE STAND.

Assen, 3—10 Dec. Bev.: J. Seunen, geb. Aalders, z.; E. Alberts, geb. Hoving, van d.; G. Pollen, geb. W ring, van z.; H. van Dijk, geb. Engbers, van z. — Ov J. Vijfschaft, vr. g., 1 j. 6 m.; B. Walter, ong., m.g., 63 j 7 m.; H. H. Stedeveld, 43 j. 10 m., geh., m. g.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 9 Dec.

Tarwe, Jarige	70	N.pd. ƒ13.00	Boekweit, zand	64	N.pd. ƒ	7.
„ N. Oml.	68	„ „ 11.90	„ „	66	„ „	7.
dito.	70	„ „ 12.50	„ veen	66	„ „	7.80
„ „ Old.	68	„ „ 11.60	„ „	68	„ „	
„ „ „	70	„ „ 12.25	Paardeboonen.. ƒ	7.50	à	8.1
Rogge, N. Inl.	66	„ „ 9.80	Groene Erwten. „	00.00	à	00.
„ O. „	68	„ „ 10.20	Graauwe „ „	00.00	à	00.
„ „ „	70	„ „ 10.60	Koolzaad ... ƒ	11.50	à	11.
Haver, N. dikke	40	„ „ 3.60	Gort, grove . „	14.00	à	15.
„ „	48	„ „ 4.40	Gort, parel . „	00.00	à	00.
„ Voer	36	„ „ 3.05	Olie, raap per vat	40.00	à	00.
„ „	40	„ „ 3.40	Raapkoeken, ...		à	00.
„ Zwarte	36	„ „ 2.85	Lijnkoeken	00.00	à	00.
„ „	40	„ „ 3.35	Boter ¼ ton...	00.00	à	00.
Garst, N. wint.	54	„ „ 6.60	Boter ⅛ „		à	00
„ „ „	56	„ „ 7.00				
„ „ zomer	56	„ „ 6.10				
„ „ knob.	60	„ „ 7.00				

ASSEN, 8 Dec. Rogge ƒ 9.70, ƒ 9,40, ƒ 8,30. Boek ƒ 7,50, ƒ 6.50, 6,25. Boter ƒ 0,75 het N. ℔. Aardapp ƒ 2,50 a ƒ 2,00. Prijs van het Roggebrood ƒ 0,71 de 6 N. ℔

COEVORDEN, 5 Dec. Rogge ƒ 11,00. Boekweit ƒ 7,25. ter p. N. ℔ 70 ct. Zetting ƒ 0,74.

MEPPEL, 8 Dec. Rogge ƒ 10,00 a ƒ 10,50. Boekweit ƒ 6, ƒ 7,85. Boter 1½ N. pd. ƒ 1,25 a ƒ 1,40. Boter per ⅛ ƒ 18,00 a ƒ 19,50. Zetting ƒ 0,74.

HOOGEVEEN, 6 Dec. Rogge ƒ 11,00. Boekweit ƒ 7,5 Boter het N. pd. ƒ 0,78.

AMSTERDAM, 8 Dec. Van TARWE alleen verkocht: 1 ℔ Kubanka ƒ 453. — ROGGE: bij partij iets lager afgegeve 118/119, 120 ℔ nieuwe Petersburger ƒ 302 á 306, 310; 117, 1 ℔ nieuwe Archangel ƒ 300, 308. — GARST, HAVER en BOE WEIT zonder handel. — KOOLZAAD £ ½ lager; op 9 v. O dadelijk en in Dec. £ 70½; Sept. £ 67. — LIJNZAAD zond handel. — RAAPOLIE prijshoudend; op 6w. ƒ 39,25; Vliege ƒ 38; 1o. Mei ƒ 39,25, ⅜, ⅛, Sept. en Oct. ƒ 38; Nov. en D ƒ 38, 25. — LIJNOLIE mede prijshoudend; op 6w. ƒ 31, Vliegend ƒ 30,25; 1o. Maart, April en Mei ƒ 30. — HENNE OLIE op 6w. ƒ 38,25; Vliegend ƒ 37. — RAAPKOEKEN p 1040 stuks ƒ 84 a 86. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 11 a 1

GRAANPRIJZEN en BROODZETTINGEN.

De gemiddelde prijzen der Rogge en Boekweit op de nagemel weekmarkten, gedurende de tweede helft der maand Nov., h ben bedragen per mudde: *Assen*, Rogge ƒ 9.62⁵. Boekweit ƒ 6. *Coevorden*, Rogge ƒ 10.87⁵. Boekweit ƒ 7.50. *Hoogeveen*, Ro ƒ 10,62⁵. Boekweit ƒ 7.40. *Meppel*, Rogge ƒ 9,93⁵. Boekweit ƒ 7, De zetting van de 6 Ned. ℔ roggebrood is laatstelijk bepaal *Coevorden* 74 cent. *Hoogeveen* 74 cent. *Meppel* 74 cent.

Assen, 9 Dec. 1853.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.
AMSTERDAM, 8 Dec. 1853.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	61 7/16
„ „	3	„	73 11/16
„ „	4	„	92¾
Amort. Synd.	3½	„	
Handelm.	4½	„	
O. I. Leening	4	„	92⅝
Aand. Holl. Spoorw.			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	104
Dito 1828/29	5	„	102⅝
Cert. 1831/33	5	„	91⅞
Dito 1840	4	„	88⅜
Dito Stieglitz	4	„	37½
Ins. in Assign.	6	„	68⅝
Cert. van dito	6	„	

			GEBLEVEN.
Polen, Oblig.	4	pct.	
Spanje. Oblig.	1	„	21⅝
Obligatiën	3	„	
Binnenl.	3	„	41¼
Amortisable			4¾
Bewijz. Coup.			5⅜
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	„	
„ „	4	„	
„ Metal.	5	„	76⅜
„ „ N.	5	„	90 15/16
„ „	2½	„	39¾
Belgie, Cert.	2½	„	
Rothschild	2½	„	50⅛
Portug., Lond.	5	„	
„	4		
Amerika Bank-Act.			

Ter Boek- en Courantdrukkerij
van W. T. Sz. GRATAMA, te Assen.

BIJBLAD van de Provinciale Drentsche en Asser Courant, van 10 December 1853.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

Zitting van 5 Dec.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over de Staatsbegrooting voortgezet en wel over Hoofdst. VI. (*Hervormde en andere Eerediensten.*) De heer *van Eck* verklaarde zich tegen het Hoofdst., omdat men thans afzonderlijke Ministers aan het hoofd der beide departementen van eeredienst wil plaatsen. — De heer *Zijlker* is mede tegen dit en het volgende Hoofdst., omdat hij de opheffing van afzonderlijke departementen van Eeredienst verlangt. — De heer *de Kempenaer* zal voor het Hoofdst. stemmen. Volgens hem behoort de beoordeeling, of er afzonderlijke departementen van Eeredienst noodig zijn, naar art. 83 der Grondwet, uitsluitend aan den Koning. Hij betoogt vervolgens, dat de aanstelling van bepaalde ambtenaren voor deze departementen noodig is; hij brengt daaromtrent o. a. het volgende bij: Er zijn ten opzigte van al de kerkgenootschappen aan den Koning bepaalde verpligtingen opgelegd; de Koning moet die alle gelijkelijk beschermen. Maar buitendien, zij moeten ook worden beteugeld; zij moeten gehouden worden binnen de palen van de wet. Er is volstrekt politie noodig. Hij staaft dit beweren met voorbeelden zoo binnen- als buiten 's lands. De godsdienst is van hare oorspronkelijke bestemming afgeweken. Zij is, zoo hier, als elders, al meer en meer een twistappel geworden, ten einde staatkundige bedoelingen te bereiken. Zoo komt hij van zelf tot de afscheidingen in de Hervormde Kerk. Er zijn er, die door middel der godsdienst op het staatsgebied willen treden; die de academien niet willen doen zijn leerscholen en oefenperken, maar strijdperken en twistzalen, om reeds in den jeugdigen leeftijd staatkundige en godsdienstige partijschappen aan te vuren. En wanneer dat alles wordt uiteengezet, onder de bedreiging aan het Ministerie: „tel uw vijand niet te ligt; acht u zelven niet te sterk; gij hebt ons noodig", — dan ziet men de noodzakelijkheid van afzonderlijke ministerien, uit het oogpunt van beteugeling, des te meer in. — De heer *Blaupot ten Cate* geeft in bedenking, om een Ministerie voor Eeredienst, Onderwijs en Armbestuur, waarbij ook de Kunsten en Wetenschappen konden gevoegd worden, op te rigten. — De heeren *van der Veen* en *Hengst* verklaren zich mede tegen dit en het volgende Hoofdstuk, omdat men afzonderlijke hoofden voor de departementen van Eeredienst bepaald wenscht te vestigen. Het toezigt van den Staat kan door den Minister van Justitie behoorlijk gehouden worden. — De heer *Storm* acht mede het bestaan van dit afzonderlijke departement eene nuttelooze uitgaaf. — Ten slotte is het geheele hoofdstuk aangenomen met 50 tegen 12 st. *Tegen* stemden de voornoemde heeren, behalve de heeren *Strens*, *v. Wintershoven*, *v. Bosse* en *de Poorter*.

Zitting van 6 Dec.

Bij de opening van de algemeene beraadslagingen over het *zevende* hoofdstuk, betreffende de kosten van r. k. Eeredienst, heeft *Z. E. de Minister* met dit departement belast, in de eerste plaats het woord opgenomen, en betoogd, dat de kerkgenootschappen geenszins als gewone vennootschappen mogen worden beschouwd; — dat zij zijn instellingen van een meer verheven aard, die op eene meer bijzondere bescherming van den Staat aanspraak mogen maken; — dat hun zelfs bij de Grondwet eene dergelijke bescherming wordt toegekend en verzekerd, en dat, zoo de Staat der Kerk, die zich houdt binnen de palen der aan de wet verschuldigde gehoorzaamheid, bescherming verleent, de Staat ook weder vergoeding vindt in het streven van dezelve, ter bevordering van zedelijkheid, van deugd en van gehoorzaamheid aan de wet en het openbaar gezag. Vermits aan eene algeheele afscheiding van de Kerk van den Staat niet kan worden gedacht, moet er, volgens den Minister, hooge prijs worden gesteld op het bestaan eener goede verstandhouding tusschen beide, en wordt er een Minister gevorderd, die zijne zorg geheel en al aan de bevordering daarvan kan toewijden. In tegenspraak met het door een der leden uit N.-Braband aangemerkte alsof het onderwerpelijke Ministerie eene sinecure zoude zijn, heeft Z. E. betuigd, dat de laatste maanden hebben behoord tot de meest kommervolle van geheel zijn openbaar leven. Hij heeft verklaard, wel te willen gelooven, dat, als men de zaak als bijwerk beschouwt, een Ministerie als het zijne eene sinecure kan heeten, en dat zoo welligt te voren de bedoelde belangen niet als bijwerk waren beschouwd, men minder onaangename gevolgen te betreuren zoude hebben gehad. Z. E. heeft te dien aanzien gemeend, te kunnen volhouden, dat het aan dit zijn begrip is toeteschrijven, dat men zich met kerkvoogden in verband heeft kunnen stellen, en tot eene uitkomst heeft kunnen geraken, bij welke eene wenschelijk en volmaakt goede verstandhouding tusschen de Kerk en den Staat is bewerkt, zonder verkorting van de eer, de waardigheid en de zelfstandigheid van den Staat, en met eerbiediging van de gehoorzaamheid aan de wet; — eene uitkomst, die welligt niet zou zijn verkregen, indien men de zaak als bijwerk had blijven beschouwen, en alzoo aanleiding geven tot het ontstaan van eenen toestand, uit welken de treurigste gevolgen zouden hebben kunnen voortvloeijen.

De heer *van Eck* heeft de noodzakelijkheid van het bestaan van afzonderlijke departementen voor de Eerediensten bestreden, en heeft er op aangedrongen, dat alsnu zoude blijken, met overlegging van bescheiden, wat er is van de voorafgaande mededeeling der kerkelijke organisatie, welke door de leden van het vorig Bewind bepaaldelijk is, en nog wordt ontkend.

De heer *Storm* heeft eenige zijner gezegden, die, zoo hij meent, verkeerd zijn verstaan, toegelicht, en verklaard, dat hij met het gewagen van halve katholijken met bijoogmerken, geenszins een der tegenwoordige bewindslieden, maar wel personen, die veel vroeger in hoog gezag zijn gesteld geweest, heeft bedoeld.

De heer *Schimmelpenninck v. d. Oye*, heeft het bestaan van afzonderlijke besturen van de Eerediensten, voor alsnog noodig en aannemelijk geacht, vermits men er bij vervolg van tijd op terug kan komen. — Ook hij heeft aangedrongen op eene mededeeling, waaruit kan blijken, wat er is van de verklaring van den kardinaal Antonelli, dat de vroegere bewindslieden te voren kennis hebben gedragen van de plaats gehad hebbende regeling der bisschoppelijke hierarchie. — Hij heeft zich niet verklaard tegen het verleenen van bezoldiging aan de bisschoppen; hij meent zelfs, dat dit noodzakelijk is, maar niet voor dat er een einde is gemaakt aan al de geschillen. Hij heeft te kennen gegeven, te vermoeden, dat dit het geval is, maar heeft toch gewenscht, dat de Kamer ook dienaangaande volledig mogt worden ingelicht.

In antwoord hierop en op de vraag, of de tot stand gebragte wet werd nageleefd, heeft *de Minister* verklaard, dat de kerkvoogden die wet geenszins als onbeduidend hebben aangemerkt maar als eene harde wet hebben beschouwd; — dat zij zich echter, om des vredes wille, daaraan hebben onderworpen, en Z. M. na den Raad van State te hebben gehoord, hunne standplaatsen heeft goedgekeurd (welke zijn voor het Aarts-bisdom van Utrecht, Haren; voor het Bisdom van Haarlem, Sassenheim; voor dat van Breda, Hoeven; voor dat van Roermond, Roermond en voor dat van 's Hertogenbosch, Haren.) Ten aanzien van de voorafgaande mededeeling heeft de Minister te kennen gegeven, dat hij, tot zijn leedwezen genoodzaakt, om den sluijer op te ligten, moet verklaren, naar al wat hij te Rome gezien en gehoord heeft en hier heeft gevonden, dat van die mededeeling wel geen regterlijk bewijs is geleverd of kan worden geleverd, maar dat hij als lid van eene regtbank van gezworenen, tot de verklaring zou moeten komen, dat werkelijk *aan een der Nederlandsche Ministers tijdelijke mededeeling is gedaan;* — en dat de bewering van een der vorige Ministers, alsof de Regering zoude zijn misleid, gewaagd en zelfs ongegrond is, daar er geene toezegging van mededeeling was gegeven.

De heer *Thorbecke* heeft in eene zeer breede redevoering, onder anderen beweerd, dat er geene mededeeling heeft plaats gehad; — dat zoo men wil volhouden, dat er geene belofte had plaats gehad, zulks het gevolg zoude zijn van een *misverstand*, betreffende een gesprek met den Internuntius, en dat het verwijt, alsof hij, als Minister van Binnenlandsche Zaken, eene mededeeling zoude hebben ontvangen, alleen betrekking kan hebben op een bijzonder gesprek met den heer *Dommer*, op den weg gehouden. De spreker heeft gemeend, dat het onredelijk was hem alzoo in de zaak te betrekken, en dat de kardinaal Antonelli in elk geval zich nimmer kan beroepen op *bepaalde bescheiden.*

De heer *v. Bosse* heeft te kennen gegeven, dat indien *misleiding* van het vorige Bewind te hard mogt klinken, men daarvoor in plaats kan stellen, dat het in dwaling was gebragt.

De heer *Strens* heeft bepaaldelijk verklaard, dat aan hem, als Minister voor de R. K. Eeredienst, geene mededeeling, in den zin van de Nota van October, is gedaan, en dat al wat daartegen is aangevoerd, als onwaarheid moet worden beschouwd; dat er nimmer van een aarts-bisdom is gesproken.

De heer *Groen* heeft gewezen op het gewigt der zaak voor de eer der natie en der Nederlandsche staatslieden. Hij heeft verklaard, dat bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat alles op een bloot misverstand zoude nederkomen. Hij heeft gevraagd, of de eerste indruk bij de Kamer en de natie niet verschillend is geweest van dien, welke het nu medegedeelde moet maken; zoo ja, of de vorige Ministers daartoe niet hebben medegewerkt, en met welken naam hun gedrag alsdan bestempeld zou moeten worden.

Na nog eenige woordenwisseling is ook het *zevende* hoofdstuk, met 53 tegen 12 stemmen, aangenomen. *Tegen* hebben gestemd de heeren Storm, Westerhoff, de Man, Thorbecke, v. Hoëvell, Hugenholtz, Hengst, v. Bosse, v. Eck, Reinders, v. d. Veen en Zijlker.

Zitting van 7 Dec.

De beraadslagingen zijn geopend over het *achtste* hoofdstuk der staatsbegrooting, betreffende de kosten voor de zeemagt.

Verscheidene leden hebben het woord gevoerd.

Bij de verdediging van het hoofdstuk heeft de Minister te kennen gegeven, dat bij hem de bemanning zwaarder weegt, dan het materieel, en dat hij er zich op toe zal leggen, om het corps zee-officieren, ter zake van de zoo zware dienst in de O. Indien, te versterken. Hij heeft intusschen ook verklaard, dat, met de tegenwoordige middelen, niet in de noodzakelijke verhouding kan worden voorzien. Z. E. heeft verder gewezen op het bezwaar om, zoolang de militie daartoe niet kan worden aangewend, uithoofde der geringe bezoldiging, schepelingen te erlangen.

Z. Ex. heeft verzekerd het materieel gaande weg te zullen verbeteren.

Wat het zeemanshuis betreft heeft de Minister weinig of geene ondersteuning kunnen toezeggen.

Over 't algemeen heeft de Minister zeer aangedrongen op eene trapsgewijze verhooging, uitbreiding van activiteit en eigene opleiding tot vermeerdering der bemanning.

Ten slotte is het *achtste* hoofdstuk met 41 tegen 19 stemmen aangenomen. *Tegen* hebben gestemd de heeren Storm, v. Bosse, v. Wintershoven, Strens, de Berg, v. Goltstein, ten Cate, van Hoëvell, Hugenholtz, Jespers, Dommer, Westerhoff, Reinders, Boeije, v. Nispen, Zylker, S. v.'s Gravesande en v. Amerongen.

Daarna zijn de beraadslagingen geopend over het *negende* hoofdstuk, Lt. A, betreffende de openbare schuld, Deze zullen heden worden vervolgd, en wel over een amendement 't welk door den heer v. Bosse is voorgesteld, ter verhooging van het cijfer voor de amortisatie.

De Eerste Kamer heeft in hare zitting van 5 dezer, gehandeld over de vraag, of de heer Cost-Jordens, ten gevolge van zijne herbenoeming tot kantonregter te Deventer, opgehouden heeft lid der Kamer te zijn. Na eenige beraadslaging is die vraag met 18 tegen 7 st., toestemmend beslist. *Tegen* stemden de heeren Paspoort, v. Weel, v. Aylva v. Pallandt, v, Wessem, de Villers, v. d. Lek en Insinger.

In de op den 7 dezer gehoudene zitting der Eerste Kamer zijn aangenomen de beide wetsontwerpen tot vaststelling van uitgaven, wegens verstrekkingen voor de dienst van 1853, betreffende de departementen van Marine en van Oorlog. — Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de hoofdstukken V, VI en VII der begrooting. — Voorts zijn door de commissien verslagen uitgebragt aangaande eenige wetsvoordragten, waarover zaturdag aanstaande zal worden beraadslaagd.

Concept-Wet op het Armbestuur.

Bij de Tweede Kamer is ingekomen het ontwerp van wet tot regeling van het Armbestunr, bevattende 78 artt. De voornaamste artikelen zijn:

Art. 1. Instellingen van weldadigheid, in den zin dezer wet, zijn die welke armenverzorging, in of buiten gestichten, voortdurend ten doel hebben. Instellingen uitsluitend bestemd tot het voorkomen van armoede, worden door deze wet niet beheerscht.

Art. 2. De wet onderscheidt: *a.* Staats-, provinciale of gemeente-instellingen, door de burgerlijke overheid geregeld en van harentwege bestuurd; *b.* instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor de armen eener bepaalde godsdienstige gezindte, en van wege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd; *c.* instellingen door bijzondere personen of door bijzondere, niet-kerkelijke, vereenigingen geregeld en bestuurd; *d.* instellingen van gemengden aard.

Art. 7. De bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur der instellingen, onder lit. *b* en *c* van art. 2 vermeld, worden door hare bestuurders aan het bestuur der gemeente, waar zij zijn gevestigd, medegedeeld.

Art. 10. De besturen van alle instellingen van weldadigheid doen jaarlijks, binnen den daarvoor door den Minister van Binnenl. Zaken aangegeven termijn, en in den door dezen voor te schrijven vorm, ten behoeve van het verslag bij art. 195 der Grondwet bedoeld, aan het gemeente-bestuur opgave van het getal der door hen ondersteunden of verpleegden; van het beloop hunner uitgaven voor beheer en voor onderstand van allerlei aard, en van dat hunner inkomsten door collecten, inschrijvingen of andere vrijwillige bijdragen en subsidiën. De besturen der burgerlijke en gemengde instellingen doen daarenboven alle verdere opgaven, door de Regering noodig geacht.

Art. 11. De bestuurders, die niet voldoen aan het voorschrift van art. 10, worden, elk voor het geheel met geldboete van 25 tot 100 gulden gestraft. Tegen den bestuurder, die bewijst het zijne te hebben gedaan, om aan het voorschrift gevolg te geven, wordt geene veroordeeling uitgesproken.

Art. 13. Openbare inzameling van gelden ten behoeve van instellingen van weldadigheid, bij wege van collecte inschrijvingen of op eenige andere wijze, heeft niet plaats dan nadat daarvan, minstens drie maal 24 uren te voren, schriftelijk kennis zij gegeven aan het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur kan de inzameling stuiten.

Art. 15. De beschikbare gelden dier instellingen worden belegd, door aankoop van inschrijvingen in een der grootboeken der Nederlandsche schuld. Zij kunnen, na verkregen goedkeuring van Ged. Staten ook worden belegd door aankoop van onroerende goederen of in rentegevende schuldbrieven.

Art. 20. De ondersteuning der armen wordt, behoudens de verdere bepalingen dezer afdeeling, overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

Art. 21. Geen burgerlijk bestuur verleent onderstand aan armen dan na zich, voor zooveel mogelijk, te hebben verzekerd, dat, zij dien niet van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid kunnen erlangen.

Art. 25. De gemeenteraad stelt, in December van elk jaar, vast het maximum van den onderstand, dat gedurende het volgende jaar, naar gelang van het jaargetijde, de sterkte der gezinnen, de leeftijden en de ligchaamskrachten kan worden verstrekt aan de armen, wier aanvraag krachtens art. 22 is ingewilligd en die niet in godshuizen worden opgenomen.

Art. 27. De burgerlijke gemeente waartoe, bij het ontstaan der behoefte, de plaats behoort waar de arme is geboren, is zijn domicilie van onderstand.

Art. 28. Indien iemand in eene gemeente is geboren uit ouders, die er niet woonden, wordt hij geacht geboren te zijn in de gemeente waar de vader of moeder, tijdens de geboorte woonde. Enz.

Art. 30. Vreemdelingen die bij het ontstaan van behoefte niet in de termen verkeeren, om over de grenzen te worden uitgeleid, hebben domicilie van onderstand in die gemeente waarin zij op dat tijdstip het laatst 4 achtereenvolgende jaren hebben gewoond, zonder genot van onderstand uit fondsen tot ondersteuning van armen bestemd. Enz.

Art. 33. Armen, wier domicilie van onderstand niet is te vinden, zijn bij het Rijk armlastig Enz.

Art, 41. De onderstand door burgerlijke besturen krachtens art. 28 aan armen verstrekt, elders dan ter plaatse van het domicilie van onderstand, ook hangende het onderzoek naar dat domicilie, wordt, des gevorderd tot een billijk bedrag, nimmer te bovengaande het maximum bij art. 25 vermeld, van wege het domicilie van onderstand teruggegeven, indien de verstrekking onvermijdelijk is geweest. Daarvan moet blijken bij een met redenen omkleed besluit van den burgemeester der gemeente, waar de arme verblijft.

In de alg. beschouwingen komt 't volgende voor:

De Regering heeft, met al de aandacht die het hooge gewigt van het onderwerp vordert, overwogen hetgeen is voorgevallen ten aanzien der vroeger voorgedragene ontwerpen van wet op het armbestuur.

Het meest belangrijke vraagstuk, dat daarbij uit verschillende oogpunten is beschouwd en met de meeste naauwkeurigheid is onderzocht en behandeld, is zonder twijfel dit: of en in hoe ver de bepalingen der wet van toepassing moeten zijn op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

De Regering aarzelt niet hare overtuiging uit te spreken, dat de vroeger aangeboden wets-ontwerpen daaromtrent verder zijn gegaan dan de aard der zaak medebrengt.

Het eenige wat de Grondwet zeker heeft gewild, is dat het armbestuur bij de wet anders en beter zou worden geregeld dan in 1848 het geval was.

De geest der Grondwet brengt mede, dat de Kerk zich zoo vrij bewege, als met de regten en verpligtingen van het Staatsgezag bestaanbaar is.

Tot de onderwerpen welke behooren tot het gebied der Kerk, moet, zonder twijfel, worden gebragt het verzamelen en uitdeelen der giften, die uit het beginsel van godsdienstige liefdadigheid worden bijeengebragt.

Nu moge men verschillend denken over de meerdere of mindere doelmatigheid van de wijze, waarop de Kerk dit gewigtig gedeelte harer roeping vervult, men moge zich zelfs overtuigd houden, dat daarin verbeteringen noodig zijn, — dit alles kan de zaak niet van aard doen veranderen, noch den Staat de bevoegdheid geven, de taak der Kerk over te nemen, of haar te noodzaken hare inzigten aan de zijne ten offer te brengen; en dat wel te minder, daar niet de Staat; maar alleen de Kerk invloed kan uitoefenen op het bijeenbrengen der middelen tot kerkelijke armverzorging die geheel vrijwillig zijn, en tot het bijdragen van welke de wetgever niemand kan verpligten.

Daarom is de Regering van oordeel, dat zij de aan haar opgedragen zorg voor het armbestuur niet beter kan vervullen dan door zoodanige wettelijke bepalingen voor te stellen als het meest kunnen bijdragen, om de bron der kerkelijke armverzorging op de mildste wijze te doen vloeijen, opdat het getal armen, dat hulp buiten de Kerk zoekt, tot het geringst mogelijke worde beperkt.

Lettende op de denkbeelden die de Nederlandsche natie, met betrekking tot dit onderwerp, beheerschen, is de Regering van oordeel, dat men mag verwachten, dat de bijdragen ruimer zullen zijn wanneer de Kerk in de beschikking daarover vrij is, dan wanneer zij daarin door den wetgever aan banden wordt gelegd.

Van deze beschouwingen uitgaande, meent de Regering, dat de wet, met opzigt tot de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, geene andere verbindende bepalingen behoort te bevatten dan die, welke noodig zijn, om de Regering in staat te stellen kennis te verkrijgen van het bestaan en de werking dier instellingen; zonder welke zij niet kan voldoen

aan hare verpligting om die aanhoudende zorg aan het armbestuur, dat tot haar gebied behoort, te wijden, welke de Grondwet voorschrijft.

Die instellingen worden dan ook in het bijgaand wetsontwerp slechts verpligt tot mededeeling van hare inrigting en haar bestuur (art. 7); om, zoo het doel eener instelling is vervallen, het gebruik harer bezittingen en inkomsten tot eene andere, aan de laatst bekende zoo nabij mogelijk komende, bestemming te regelen (art. 9); tot het doen der opgaven, welke voor de Regering onmisbaar zijn, om den toestand van het armwezen te beoordeelen, en een volledig verslag, zoo als bij art. 195 der Grondwet bedoeld wordt, op te maken (art. 10 en 11); tot het opgeven, des gevraagd, der personen, welke door haar worden ondersteund (art. 12); tot voorafgaande kennisgeving van openbare inzameling van gelden, met uitzondering van collecten in kerkgebouwen bij de uitoefening der openbare eeredienst, en van die voorinstellingen eener kerkelijke gemeente, enkel aan de huizen van de ledematen dier gemeente (art. 13); tot het doen blijken, zoo zij subsidie uit burgerlijke fondsen verlangen, der noodzakelijkheid daartoe (art. 19 en 60).

Het ondersteunen van armen is een zedelijke, geen burgerlijke pligt. In beginsel mag ieder, die ondersteuning behoeft, haar vragen aan zijne medemenschen. Die natuurlijke bevoegdheid wordt echter beperkt door de behoeften eener geregelde zamenleving in den Staat, want onbeperkte bevoegdheid tot vragen wordt bedelarij. Deze is gevaarlijk voor de orde en rust in den Staat. De Staat is verpligt tegen dat gevaar te waken, en dus eene politiezorg uit te oefenen met opzigt tot de armoede. De beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen heeft plaats ten opzigte dergenen, bij wie de arme zich aanmeldt. Het aanwezen van instellingen, bestemd tot het verleenen van onderstand, brengt mede, dat het vragen aan deze worde toegestaan. Het vragen aan bijzondere personen, waar dit het karakter van bedelarij aanneemt, moet daarentegen verboden blijven. Uit die door den Staat opgelegde beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen, vloeit, als onvermijdelijk gevolg, voort, dat de Staat moet aanwijzen, hij welk van, van zijnentwege bestaand bestuur, de arme zich kan aanmelden.

Ondersteuning van Staatwege kan en behoort echter in den regel niet anders te geschieden, dan wanneer de arme geen onderstand van elders kan erlangen en niet in staat is voor zich zelven te zorgen. Evenzeer als een bijzonder persoon ondersteuning aan armen kan weigeren of verleenen, kan ook van Staatwege de aanvrage der armen worden afgeslagen of toegestaan.

Onder de vele moeijelijke punten, die zich bij het ontwerpen eener wet op het armbestuur aanbieden, staat ook de vraag op den voorgrond, welke bepalingen zij moet bevatten met opzigt tot de subsidien uit de fondsen van burgerlijke gemeenten, aan instellingen van weldadigheid te verleenen. Gewis zijn aan het subsidiestelsel zwarigheden van onderscheiden aard verbonden. Het is echter meer dan twijfachtig, of in den toestand, waarin men zich te dezen aanzien sedert een lange reeks van jaren [illegible] te lande bevindt, de subsidien geheel kunnen worden afgeschaft. Indien men hierop niet bevestigd durft antwoorden, moet de wetgever zoodanige voorschriften daaromtrent geven, als strekken kunnen om te doen blijken, dat de subsidien niet anders dan als noodzakelijk kwaad beschouwd, en zooveel mogelijk beperkt behooren te worden. Daartoe is het raadzaam alles te vermijden, waaruit eenigerhande verpligting voor de gemeente-besturen tot het verleenen van subsidie zou kunnen worden afgeleid; voor te schrijven wat die besturen moeten in acht nemen, om subsidien te kunnen verleenen, en aan Gedeputeerde Staten op te dragen, toe te zien, dat zij niet dan bij volstrekte onvermijdelijkheid worden verleend of verhoogd, en de maatregelen te nemen waartoe die collegien bevoegd zijn, om de vermindering er van te bevorderen.

Alles wat betreft het qualificeren van het feit van bedelarij en landlooperij en het weren en bestraffen daarvan behoort tot het gebied van het wetboek van Strafregt. Daarentegen kan, naar de meening der Regering, de wet op het armbestuur de regels vaststellen, naar welke in de bedelaars-gestichten de tuchtiging mag geschieden. Zoo ook dient zij te bepalen, door wie de kosten der verpleging in die gestichten moeten worden gedragen, waaromtrent in de laatste tijden twijfel is gerezen, welke de wet behoort op te heffen. In overeenstemming met dezen gang van denkbeelden, is het ontwerp van wet verdeeld.

Na dit algemeen overzicht van het wets-ontwerp, wordt nu in de Memorie overgegaan tot de toelichting der daarin vervatte bijzondere bepalingen, ook met het [illegible] Commissie van Rapporteurs uit de vorige Tweede Kamer, betreffende het laatstvorige wets-ontwerp.

BIJ M. T. Sz. GRATAMA, te ASSEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

Zitting van 5 *Dec.*

deze zitting zijn de beraadslagingen over de Staatsbeng voortgezet en wel over Hoofdst. VI. (*Hervormde dere Eerediensten.*) De heer *van Eck* verklaarde zich het Hoofdst., omdat men thans afzonderlijke Ministers et hoofd der beide departementen van eeredienst wil en. — De heer *Zijlker* is mede tegen dit en het volgenoofdst., omdat hij de opheffing van afzonderlijke departen van Eeredienst verlangt. — De heer *de Kempenaer* oor het Hoofdst. stemmen. Volgens hem behoort de beeling, of er afzonderlijke departementen van Eeredienst g zijn, naar art. 83 der Grondwet, uitsluitend aan den ng. Hij betoogt vervolgens, dat de aanstelling van bee ambtenaren voor deze departementen noodig is; hij gt daaromtrent o. a. het volgende bij: Er zijn ten op van al de kerkgenootschappen aan den Koning bepaalde ligtingen opgelegd; de Koning moet die alle gelijkelijk bermen. Maar buitendien, zij moeten ook worden beteugeld; moeten gehouden worden binnen de palen van de wet. is volstrekt politie noodig. Hij staaft dit beweren met eelden zoo binnen- als buiten 's lands. De godsdienst is hare oorspronkelijke bestemming afgeweken. Zij is, hier, als elders, al meer en meer een twistappel geworen, ten einde staatkundige bedoelingen te bereiken. Zoo t hij van zelf tot de afscheidingen in de Hervormde Kerk. ijn er, die door middel der godsdienst op het staatsge willen treden; die de academien niet willen doen zijn cholen en oefenperken, maar strijdperken en twistzalen, eeds in den jeugdigen leeftijd staatkundige en godsdienpartijschappen aan te vuren. En wanneer dat alles wordt gezet, onder de bedreiging aan het Ministerie: „tel uw d niet te ligt; acht u zelven niet te sterk; gij hebt ons Mig.... dan ziet men de noodzakelijkheid van afzondere ministerien, uit het oogpunt van beteugeling, des te er in. — De heer *Blaupot ten Cate* geeft in bedenking, om Ministerie voor Eeredienst, Onderwijs en Armbestuur, aarbij ook de Kunsten en Wetenschappen konden gevoegd orden, op te rigten. — De heeren *van der Veen* en *Hengst* erklaren zich mede tegen dit en het volgende Hoofdstuk, mdat men afzonderlijke hoofden voor de departementen van eredienst bepaald wenscht te vestigen. Het toezigt van den aat kan door den Minister van Justitie behoorlijk gehouen worden. — De heer *Storm* acht mede het bestaan van t afzonderlijke departement eene nuttelooze uitgaaf. — en slotte is het geheele hoofdstuk aangenomen met 50 tegen 2 st. *Tegen* stemden de voornoemde heeren, behalve de eeren *Strens*, *v. Wintershoven*, *v. Bosse* en *de Poorter*.

Zitting van 6 *Dec.*

Bij de opening van de algemeene beraadslagingen over het evende hoofdstuk, betreffende de kosten van r. k. Eeredienst, eeft *Z. E. de Minister* met dit departement belast, in de erste plaats het woord opgenomen, en betoogd, dat de kerkenootschappen geenszins als gewone vennootschappen mogen vorden beschouwd; — dat zij zijn instellingen van een meer veneven aard, die op eene meer bijzondere bescherming van en Staat aanspraak mogen maken; — dat hun zelfs bij de Grondwet eene dergelijke bescherming wordt toegekend en erzekerd, en dat, zoo de Staat der Kerk, die zich houdt binnen de palen der aan de wet verschuldigde gehoorzaameid, bescherming verleent, de Staat ook weder vergoeding vindt in het streven van dezelve, ter bevordering van zedeijkheid, van deugd en van gehoorzaamheid aan de wet en et openbaar gezag. Vermits aan eene algeheele afscheiding n de Kerk van den Staat niet kan worden gedacht, moet , volgens den Minister, hooge prijs worden gesteld op het estaan eener goede verstandhouding tusschen beide, en wordt r een Minister gevorderd, die zijne zorg geheel en al aan e bevordering daarvan kan toewijden. In tegenspraak met et door een der leden uit N.-Braband aangemerkte alsof het nderwerpelijke Ministerie eene sinecure zoude zijn, heeft Z. E. betuigd, dat de laatste maanden hebben behoord tot de meest kommervolle van geheel zijn openbaar leven. Hij heeft verklaard, wel te willen gelooven, dat, als men de zaak als bijwerk beschouwt, een Ministerie als het zijne eene sinecure kan heeten. en dat zoo welligt te voren de bedoelde belangen niet als bijwerk waren beschouwd, men minder onaangename gevolgen te betreuren zoude hebben gehad. Z. E. heeft te dien aanzien gemeend, te kunnen volhouden, dat het aan dit zijn begrip is toeteschrijven, dat men zich met kerkvoogden in verband heeft kunnen stellen, en tot eene uitkomst heeft kunnen geraken, bij welke eene wenschelijk en volmaakt goede verstandhouding tusschen de Kerk en den Staat is bewerkt, zonder verkorting van de eer, de waardigheid en de zelfstandigheid van den Staat, en met eerbiediging van de gehoorzaamheid aan de wet; — eene uitkomst, die welligt niet zou zijn verkregen, indien men de zaak als bijwerk had blijven beschouwen, en alzoo aanleiding geven tot het ontstaan van eenen toestand, uit welken de treurigste gevolgen zouden hebben kunnen voortvloeijen.

De heer *van Eck* heeft de noodzakelijkheid van het bestaan van afzonderlijke departementen voor de Eerediensten bestreden, en heeft er op aangedrongen, dat alsnu zoude blijken, met overlegging van bescheiden, wat er is van de voorafgaande mededeeling der kerkelijke organisatie, welke door de leden van het vorig Bewind bepaaldelijk is, en nog wordt ontkend.

De heer *Storm* heeft eenige zijner gezegden, die, zoo hij meent, verkeerd zijn verstaan, toegelicht, en verklaard, dat hij met de gewagen van halve katholijken met bijoogmerken, geenszins een der tegenwoordige bewindslieden, maar wel personen, die veel vroeger in hoog gezag zijn gesteld geweest, heeft bedoeld.

De heer *Schimmelpenninck v. d. Oye*, heeft het bestaan van afzonderlijke besturen van de Eerediensten, voor alsnog noodig en aannemelijk geacht, vermits men er bij vervolg van tijd op terug kan komen. — Ook hij heeft aangedrongen op eene mededeeling, waaruit kan blijken, wat er is van de verklaring van den kardinaal Antonelli, dat de vroegere bewindslieden te voren kennis hebben gedragen van de gelegenheid hebbende regeling der bisschoppelijke hierarchie. — Hij heeft zich niet verklaard tegen het verleenen van bezoldiging aan de bisschoppen; hij meent zelfs, dat dit noodzakelijk is, maar niet voor dat er een einde is gemaakt aan al de geschillen. Hij heeft te kennen gegeven, te vermoeden, dat dit het geval is, maar heeft toch gewenscht, dat de Kamer ook dienaangaande volledig mogt worden ingelicht.

In antwoord hierop en op de vraag, of de tot stand gebragte wet werd nageleefd, heeft *de Minister* verklaard, dat de kerkvoogden die wet geenszins als onbeduidend hebben aangemerkt maar als eene harde wet hebben beschouwd; — dat zij zich echter, om des vredes wille, daaraan hebben onderworpen, en Z. M. na den Raad van State te hebben gehoord, hunne standplaatsen heeft goedgekeurd (welke zijn voor het Aarts-bisdom van Utrecht, Haren; voor het Bisdom van Haarlem, Sassenheim; voor dat van Breda, Hoeven; voor dat van Roermond, Roermond en voor dat van 's Hertogenbosch, Haren.) Ten aanzien van de voorafgaande mededeeling heeft de Minister te kennen gegeven, dat hij, tot zijn leedwezen ger noodzaakt, om den sluijer op te ligten, moet verklaren, naat al wat hij te Rome gezien en gehoord heeft hij er heeft gevonden, dat van die mededeeling wel geen regterlijk bewijs is geleverd of kan worden geleverd, maar dat hij als lid van eene regtbank van gezworenen, tot de verklaring zou moeten komen, dat werkelijk *aan een der Nederlandsche Ministers tijdelijke mededeeling is gedaan*; — en dat de bewering van een der vorige Ministers, alsof de Regering zoude zijn misleid, gewaagd en zelfs ongegrond is, daar er geene toezegging van mededeeling was gegeven.

De heer *Thorbecke* heeft in eene zeer breede redevoering, onder anderen beweerd, dat er geene mededeeling heeft plaats gehad; — dat zoo men wil volhouden, dat er geene belofte had plaats gehad, zulks het gevolg zoude zijn van een *misverstand*, betreffende een gesprek met den Internuntius, en dat het verwijt, alsof hij, als Minister van Binnenlandsche Zaken, eene mededeeling zoude hebben ontvangen, alleen betrekking kan hebben op een bijzonder gesprek met den heer *Dommer*, op den weg gehouden. De spreker heeft gemeend, dat het onredelijk was hem alzoo in de zaak te betrekken, en dat de kardinaal Antonelli in elk geval zich nimmer kan beroepen op *bepaalde bescheiden*.

De heer *v. Bosse* heeft te kennen gegeven, dat indien *misleiding* van het vorige Bewind te hard mogt klinken, men daarvoor in plaats kan stellen, dat het in dwaling was gebragt.

De heer *Strens* heeft bepaaldelijk verklaard, dat aan hem, als Minister voor de R. K. Eeredienst, geene mededeeling, in den zin van de Nota van October, is gedaan, en dat al wat daartegen is aangevoerd, als onwaarheid moet worden beschouwd; dat er nimmer van een aarts-bisdom is gesproken.

De heer *Groen* heeft gewezen op het gewigt der zaak voor de eer der natie en der Nederlandsche staatslieden. Hij heeft verklaard, dat bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat alles op een bloot misverstand zoude nederkomen. Hij heeft gevraagd, of de eerste indruk bij de Kamer en de natie niet verschillend is geweest van dien, welke het nu medegedeelde moet maken; zoo ja, of de vorige Ministers daartoe niet hebben medegewerkt, en met welken naam hun gedrag alsdan bestempeld zou moeten worden.

Na nog eenige woordenwisseling is ook het *zevende* hoofdstuk, met 53 tegen 12 stemmen, aangenomen. *Tegen* hebben gestemd de heeren Storm, Westerhoff, de Man, Thorbecke, v. Hoëvell, Hugenholtz, Hengst, v. Bosse, v. Eck, Reinders, v. d. Veen en Zijlker.

Zitting van 7 *Dec.*

De beraadslagingen zijn geopend over het *achtste* hoofdstuk der staatsbegrooting, betreffende de kosten voor de zeemagt.

Verscheidene leden hebben het woord gevoerd.

Bij de verdediging van het hoofdstuk heeft de Minister te kennen gegeven, dat bij hem de bemanning zwaarder wegt, dan het materieel. en dat hij er zich op toe zal leggen, om het corps zee-officieren, ter zake van de zoo zware dienst in de O. Indien, te versterken. Hij heeft intusschen ook verklaard, dat, met de tegenwoordige middelen, niet in de noodzakelijke verhouding kan worden voorzien. Z. E. heeft verder gewezen op het bezwaar om', zoolang de militie daartoe niet kan worden aangewend, uithoofde der geringe bezoldiging, schepelingen te erlangen.

Z. Ex. heeft verzekerd het materieel gaande weg te zullen verbeteren.

Wat het zeemanshuis betreft heeft de Minister weinig of geene ondersteuning kunnen toezeggen.

Over 't algemeen heeft de Minister zeer aangedrongen op eene trapsgewijze verhooging, uitbreiding van activiteit en eigene opleiding tot vermeerdering der bemanning.

Ten slotte is het *achtste* hoofdstuk met 41 tegen 19 stemmen aangenomen. *Tegen* hebben gestemd de heeren Storm, v. Bosse, v. Wintershoven, Strens, de Berg, v. Goltstein, ten Cate, van Hoëvell, Hugenholtz, Jespers. Dommer, Westerhoff, Reinders, Boeije, v. Nispen, Zylker, S. v. 's Gravesande en v. Amerongen.

Daarna zijn de beraadslagingen geopend over het *negende* hoofdstuk, Lt. A, betreffende de openbare schuld, Deze zullen heden worden vervolgd, en wel over een amendement 't welk door den heer v. Bosse is voorgesteld. ter verhooging van het cijfer voor de amortisatie.

De Eerste Kamer heeft in hare zitting van 5 dezer, gehandeld over de vraag, of de heer Cost-Jordens, ten gevolge van zijne herbenoeming tot kantonregter te Deventer, opgehouden heeft lid der Kamer te zijn. Na eenige beraadslaging is die vraag met 18 tegen 7 st., toestemmend beslist. *Tegen* stemden de heeren Paspoort, v. Weel, v. Aylva v. Pallandt, v. Wessem, de Villers, v. d. Lek en Insinger.

In de op den 7 dezer gehoudene zitting der Eerste Kamer zijn aangenomen de beide wetsontwerpen tot vaststelling van uitgaven, wegens verstrekkingen voor de dienst van 1853, betreffende de departementen van Marine en van Oorlog. — Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de hoofdstukken V, VI en VII der begrooting. — Voorts zijn door de commissien verslagen uitgebragt aangaande eenige wetsvoordragten, waarover zaturdag aanstaande zal worden beraadslaagd.

Concept-Wet op het Armbestuur.

Bij de Tweede Kamer is ingekomen het ontwerp van wet tot regeling van het Armbestuur, bevattende 78 artt. De voornaamste artikelen zijn:

Art. 1. Instellingen van weldadigheid, in den zin dezer wet, zijn die welke armenverzorging, in of buiten gestichten, voortdurend ten doel hebben. Instellingen uitsluitend bestemd tot het voorkomen van armoede, worden door deze wet niet beheerscht.

Art. 2. De wet onderscheidt: *a.* Staats-, provinciale of gemeente-instellingen, door de burgerlijke overheid geregeld en van harentwege bestuurd; *b.* instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor de armen eener bepaalde godsdienstige gezindte, en van wege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd; *c.* instellingen door bijzondere personen of door bijzondere, niet-kerkelijke, vereenigingen geregeld en bestuurd; *d.* instellingen van gemengden aard.

Art. 7. De bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur der instellingen, onder lit. *b* en *c* van art. 2 vermeld, worden door hare bestuurders aan het bestuur der gemeente, waar zij zijn gevestigd, medegedeeld.

Art. 10. De besturen van alle instellingen van weldadigheid doen jaarlijks, binnen den daarvoor door den Minister van Binnenl. Zaken aangegeven termijn, en in den door dezen voor te schrijven vorm, ten behoeve van het verslag bij art. 195 der Grondwet bedoeld, aan het gemeente-bestuur opgave van het getal der door hen ondersteunden of verpleegden; van het beloop hunner uitgaven voor beheer en voor onderstand van allerlei aard, en van dat hunner inkomsten door collecten, inschrijvingen of andere vrijwillige bijdragen en subsidiën. De besturen der burgerlijke en gemengde instellingen doen daarenboven alle verdere opgaven, door de Regering noodig geacht.

Art. 11. De bestuurders, die niet voldoen aan het voorschrift van art. 10, worden, elk voor het geheel met geldboete van 25 tot 100 gulden gestraft. Tegen den bestuurder, die bewijst het zijne te hebben gedaan, om aan het voorschrift gevolg te geven, wordt geene veroordeeling uitgesproken.

Art. 13. Openbare inzameling van gelden ten behoeve van instellingen van weldadigheid, bij wege van collecte inschrijvingen of op eenige andere wijze, heeft niet plaats dan nadat daarvan, minstens drie maal 24 uren te voren, schriftelijk kennis zij gegeven aan het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur kan de inzameling stuiten.

Art. 15. De beschikbare gelden dier instellingen worden belegd, door aankoop van inschrijvingen in een der grootboeken der Nederlandsche schuld. Zij kunnen, na verkregen goedkeuring van Ged. Staten ook worden belegd door aankoop van onroerende goederen of in rentegevende schuldbrieven.

Art. 20. De ondersteuning der armen wordt, behoudens de verdere bepalingen dezer afdeeling, overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

Art. 21. Geen burgerlijk bestuur verleent onderstand aan armen dan na zich, voor zooveel mogelijk, te hebben verzekerd, dat, zij dien niet van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid kunnen erlangen.

Art. 25. De gemeenteraad stelt, in December van elk jaar, vast het maximum van den onderstand, dat gedurende het volgende jaar, naar gelang van het jaargetijde, de sterkte der gezinnen, de leeftijden en de ligchaamskrachten kan worden verstrekt aan de armen, wier aanvraag krachtens art. 22 is ingewilligd en die niet in godshuizen worden opgenomen.

Art. 27. De burgerlijke gemeente waartoe, bij het ontstaan der behoefte, de plaats behoort waar de arme is geboren, is zijn domicilie van onderstand.

Art. 28. Indien iemand in eene gemeente is geboren uit ouders, die er niet woonden, wordt hij geacht geboren te zijn in de gemeente waar de vader of moeder, tijdens de geboorte woonde. Enz.

Art. 30. Vreemdelingen die bij het ontstaan van behoefte niet in de termen verkeeren, om over de grenzen te worden uitgeleid, hebben domicilie van onderstand in de gemeente waarin zij op dat tijdstip het laatst 4 achtereenvolgende jaren hebben gewoond, zonder genot van onderstand uit fondsen tot ondersteuning van armen bestemd. Enz.

Art. 33. Armen, wier domicilie van onderstand niet is te vinden, zijn bij het Rijk armlastig Enz.

Art, 41. De onderstand door burgerlijke besturen krachtens art. 28 aan armen verstrekt, elders dan ter plaatse van het domicilie van onderstand, ook hangende het onderzoek naar dat domicilie, wordt, des gevorderd tot een billijk bedrag, nimmer te bovengaande het maximum bij art. 25 vermeld, van wege het domicilie van onderstand teruggegeven, indien de verstrekking onvermijdelijk is geweest. Daarvan moet blijken bij een met redenen omkleed besluit van den burgemeester der gemeente, waar de arme verblijft.

In de alg. beschouwingen komt 't volgende voor:

De Regering heeft, met al de aandacht die het hooge gewigt van het onderwerp vordert, overwogen hetgeen is voorgevallen ten aanzien der vroeger voorgedragene ontwerpen van wet op het armbestuur.

Het meest belangrijke vraagstuk, dat daarbij uit verschillende oogpunten is beschouwd en met de meeste naauwkeurigheid is onderzocht en behandeld, is zonder twijfel dit: of en in hoe ver de bepalingen der wet van toepassing moeten zijn op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

De Regering aarzelt niet hare overtuiging uit te spreken, dat de vroeger aangeboden wets-ontwerpen daaromtrent verder zijn gegaan dan de aard der zaak medebrengt.

Het eenige wat de Grondwet zeker heeft gewild, is dat het armbestuur bij de wet anders en beter zou worden geregeld dan in 1848 het geval was.

De geest der Grondwet brengt mede, dat de Kerk zich zoo vrij bewege, als met de regten en verpligtingen van het Staatsgezag bestaanbaar is.

Tot de onderwerpen welke behooren tot het gebied der Kerk, moet, zonder twijfel, worden gebragt het verzamelen en uitdeelen der giften, die uit het beginsel van godsdienstige liefdadigheid worden bijeengebragt.

Nu moge men verschillend denken over de meerdere of mindere doelmatigheid van de wijze, waarop de Kerk dit gewigtig gedeelte harer roeping vervult, men moge zich zelfs overtuigd houden, dat daarin verbeteringen noodig zijn, — dit alles kan de zaak niet van aard doen veranderen, noch den Staat de bevoegdheid geven, de taak der Kerk over te nemen, of haar te noodzaken hare inzigten aan de zijne ten offer te brengen; en dat wel te minder, daar niet de Staat; maar alleen de Kerk invloed kan uitoefenen op het bijeenbrengen der middelen tot kerkelijke armverzorging die geheel vrijwillig zijn, en tot het bijdragen van welke de wetgever niemand kan verpligten.

Daarom is de Regering van oordeel, dat zij de aan haar opgedragen zorg voor het armbestuur niet beter kan vervullen dan door zoodanige wettelijke bepalingen voor te stellen als het meest kunnen bijdragen, om de bron der kerkelijke armverzorging op de mildste wijze te doen vloeijen, opdat het getal armen, dat hulp buiten de Kerk zoekt, tot het geringst mogelijke worde beperkt.

Lettende op de denkbeelden die de Nederlandsche natie, met betrekking tot dit onderwerp, beheerschen, is de Regering van oordeel, dat men mag verwachten, dat de bijdragen ruimer zullen zijn wanneer de Kerk in de beschikking daarover vrij is, dan wanneer zij daarin door den wetgever aan banden wordt gelegd.

Van deze beschouwingen uitgaande, meent de Regering, dat de wet, met opzigt tot de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, geene andere verbindende bepalingen behoort te bevatten dan die, welke noodig zijn, om de Regering in staat te stellen kennis te verkrijgen van het bestaan en de werking dier instellingen; zonder welke zij niet kan voldoen

aan hare verpligting om die aanhoudende zorg aan het armbestuur, dat tot haar gebied behoort, te wijden, welke de Grondwet voorschrijft.

Die instellingen worden dan ook in het bijgaand wetsontwerp slechts verpligt tot mededeeling van hare inrigting en haar bestuur (art. 7); om, zoo het doel eener instelling is vervallen, het gebruik harer bezittingen en inkomsten tot eene andere, aan de laatst bekende zoo nabij mogelijk komende, bestemming te regelen (art. 9); tot het doen der opgaven, welke voor de Regering onmisbaar zijn, om den toestand van het armwezen te beoordeelen, en een volledig verslag, zoo als bij art. 195 der Grondwet bedoeld wordt, op te maken (art. 10 en 11); tot het opgeven, des gevraagd, der personen, welke door haar worden ondersteund (art. 12); tot voorafgaande kennisgeving van openbare inzameling van gelden, met uitzondering van collecten in kerkgebouwen bij de uitoefening der openbare eeredienst, en van die voorinstellingen eener kerkelijke gemeente, enkel aan de huizen van de ledematen dier gemeente (art. 13); tot het doen blijken, zoo zij subsidie uit burgerlijke fondsen verlangen, der noodzakelijkheid daartoe (art. 19 en 60).

Het ondersteunen van armen is een zedelijke, geen burgerlijke pligt. In beginsel mag ieder, die ondersteuning behoeft, haar vragen aan zijne medemenschen. Die natuurlijke bevoegdheid wordt echter beperkt door de behoeften eener geregelde zamenleving in den Staat, want onbeperkte bevoegdheid tot vragen wordt bedelarij. Deze is gevaarlijk voor de orde en rust in den Staat. De Staat is verpligt tegen dat gevaar te waken, en dus eene politiezorg uit te oefenen met opzigt tot de armoede. De beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen heeft plaats ten opzigte dergenen, bij wie de arme zich aanmeldt. Het aanwezen van instellingen, bestemd tot het verleenen van onderstand, brengt mede, dat het vragen aan deze worde toegestaan. Het vragen aan bijzondere personen, waar dit het karakter van bedelarij aanneemt, moet daarentegen verboden blijven. Uit die door den Staat opgelegde beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen, vloeit, als onvermijdelijk gevolg, voort, dat de Staat moet aanwijzen, bij welk van, van zijnentwege bestaand bestuur, de arme zich kan aanmelden.

Ondersteuning van Staatwege kan en behoort echter in den regel niet anders te geschieden, dan wanneer de arme geen onderstand van elders kan erlangen en niet in staat is voor zich zelven te zorgen. Evenzeer als een bijzonder persoon ondersteuning aan armen kan weigeren of verleenen, kan ook van Staatwege de aanvrage der armen worden afgeslagen of toegestaan.

Onder de vele moeijelijke punten, die zich bij het ontwerpen eener wet op het armbestuur aanbieden, staat ook de vraag op den voorgrond, welke bepalingen zij moet bevatten met opzigt tot de subsidien uit de fondsen van burgerlijke gemeenten, aan instellingen van weldadigheid te verleenen. Gewis zijn aan het subsidiestelsel zwarigheden van onderscheiden aard verbonden. Het is echter meer dan twijfachtig, of in den toestand, waarin men zich te dezen aanzien sedert eene lange reeks van jaren bevindt, de subsidien geheel kunnen worden afgeschaft. Indien men hierop niet bevestigd durft antwoorden, moet de wetgever zoodanige voorschriften daaromtrent ge[...] strekken kunnen om te doen blijken, dat de [...] niet anders dan als noodzakelijk kwaad beschouwd [...] en zooveel mogelijk beperkt behooren te worden. [...] toe is het raadzaam alles te vermijden, waaruit ee[...]gerhande verpligting voor de gemeentebesturen [...] verleenen van subsidie zou kunnen worden afg[...] voor te schrijven wat die besturen moeten in ac[ht ne]men, om subsidien te kunnen verleenen, en aa[n ge]deputeerde Staten op te dragen, toe te zien, [...] niet dan bij volstrekte onvermijdelijkheid worden [ver]leend of verhoogd, en de maatregelen te nemen [waar]toe die collegien bevoegd zijn, om de vermindering [daar]van te bevorderen.

Alles wat betreft het qualificeren van het fe[it van] bedelarij en landlooperij en het weren en bestr[affen] daarvan behoort tot het gebied van het wetboek [van] Strafregt. Daarentegen kan, naar de meening de[r Re]gering, de wet op het armbestuur de regels va[ststel]len, naar welke in de bedelaars-gestichten de [verple]ging mag geschieden. Zoo ook dient zij te bepa[len] door wie de kosten der verpleging in die gest[ichten] moeten worden gedragen, waaromtrent in de la[atste] tijden twijfel is gerezen, welke de wet behoort o[p te] heffen. In overeenstemming met dezen gang van [denk]beelden, is het ontwerp van wet verdeeld.

Na dit algemeen overzicht van het wets-ontw[erp] wordt nu in de Memorie overgegaan tot de toel[ichting] der daarin vervatte bijzondere bepalingen, ook me[t ...]

Commissie van Rapporteurs uit de vorige Tweede [Ka]mer, betreffende het laatstvorige wets-ontwerp.

BIJ W. P. St. GRAVENHAGE, te Amst[...]